

H. M. 52.

6.3.

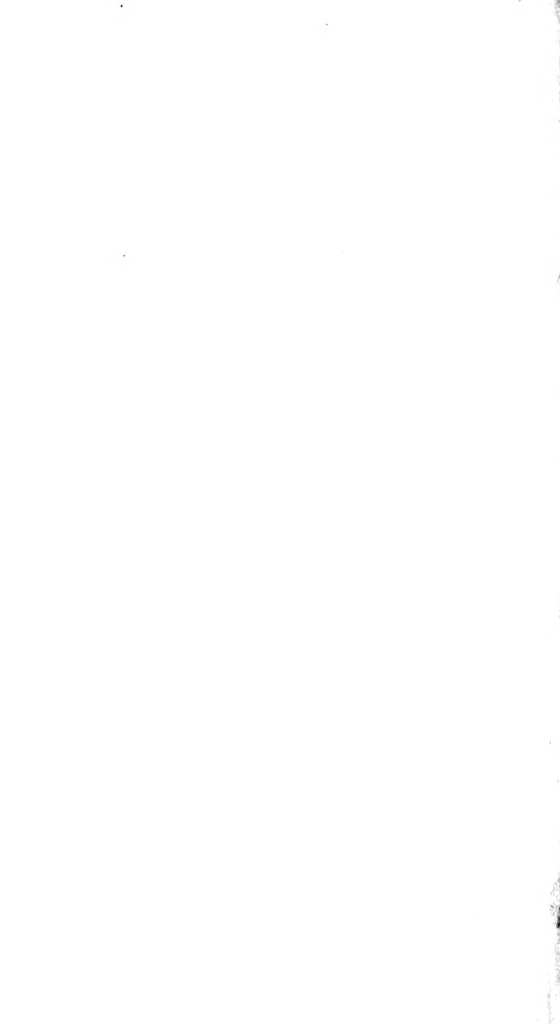
H.M. 52.

7ma

Typo. p 334

ÒRAIN GHÀÈLACH,

LE

UILLEAM RÒS.

AIR AN CO-CHRUINNEACHADH RI CHEILE

LE

IAIN MAC-CHOINNICH,

ANN AN INBHIRIE.

AN DARA CLÒ-BHUALADH.

MDCCCXXXIV.

GLASGOW: JOHN REID & CO.

EDINBURGH: OLIVER & BOYD.

LONDON: WHITTAKER, ARNOTT & CO.

“ 'S DUBHACH MI GUN IOLACH SHOLAIS,
 ACH TURSA BROIN A SIOR EIGHEACHD,
 A CHRUIT CHIUIL IS BINNE MIRE,
 CHA DUISG MO CHRIDHE GU H-EIBHNEAS :
 CHA CHLUINN MI TUILLE DO CHORADH,
 BU BHINNE NA CEOL NA 'N TEUDAN,
 NA SMEORACH 'SA GHLEANNAN FHASAICH,
 'S NA CUTHAG AIR BHARR NA GEIGE ! ”

153

BELL AND BAIN, PRINTERS, GLASGOW.

P R E F A C E.

SINCE the time when Macpherson made a pilgrimage to the Hebrides to garner up the fragments of ancient song, where, to the no small astonishment of Johnson, Hume, and a whole host of unbelieving Saxons, he succeeded in capturing some thousand "feet" of Ossianic verse, there has been a vast influx of Gaelic literature into the market. Songs innumerable have been translated and sung, and various works, too tedious to mention, have first seen the light, arrayed "in the garb of old Gaul;" that is, in the language still spoken by three-fourths of the people of Scotland north of the Grampians. To add to the number, the Editor for the second time begs to present to the public the Songs of William Ross; and, in doing so, is happy in the conviction that he can with confidence recommend them as being genuine and correct.

Previous to the publication of the first edition of Ross's Songs, the only record of their existence was their

floating through the district on the memories of the people, and the only method of their publication was by the lips of fair maidens and fond admirers.

To rescue the songs of "the secluded unhappy bard" from "the tooth of time and rasure of oblivion," was the sole object of the Editor in publishing the previous edition; and in proof that he was successful, he has only to say that the book was out of print within the short period of twelve months. This was sufficient encouragement to him to renewed diligence. Accordingly, several new pieces have been added to this edition, together with three poems by the bard's grandfather, the celebrated *Piobaire Dall* of Gairloch; and he hopes the pains which have been bestowed, and the manner in which the book is got up, will meet with the approbation and encouragement of all true lovers of the Celtic Muse.

GLASGOW, *August 20th*, 1834.

A SHORT MEMOIR

OF THE

LIFE OF WILLIAM ROSS.

WILLIAM ROSS, the author of the following Songs, was born in Broadford, parish of Strath, Isle of Skye, in the year 1762. His parents were respectable, though not opulent. His father, John Ross, was a native of Skye, and of an ancient clan of that name, whose ancestors had lived in that country throughout a long series of generations. His mother was a native of Gairloch, in Ross-shire, and daughter of the celebrated blind piper and poet, John Mackay, well known by the name of *Piobaire Dall*.

It appears that when William was a boy, there was no regular school kept in that part of the country; and as his parents were anxious to forward his education, they removed with him and a little sister from Skye to Forres. While attending the Grammar school of the latter place.

he discovered a strong propensity to learning, in which he made such rapid advances as to attract the notice and esteem of his master ; and the pupil's sense of his obligations was always acknowledged with gratitude and respect. This teacher, we are informed, declared, that on comparing young Ross with the many pupils placed under his care, he did not remember one who excelled him as a general scholar, even at that early period of life.

After remaining for some years at Forres, his parents removed to the parish of Gairloch, where the father of our Bard became a pedlar, and travelled through Lewis, and the other western Isles—and, though William was then young and of a delicate constitution, he accompanied his father in his travels through the country, more with the view of discovering and making himself acquainted with the different dialects of the Gaelic language, than from any pecuniary consideration—the desire of becoming perfectly familiar with his native tongue, thus strongly occupying his mind even at this early period of life. And he has often afterwards been heard to say, that he found the most pure and genuine dialect of the language among the inhabitants of the west side of the Island of Lewis.

In this manner he passed some years, and afterwards travelled through several parts of the Highlands of Perthshire, Breadalbane, and Argyleshire, &c., seeing and observing all around him with the eye and discernment of

a real poet. At this period, he composed many of his valuable songs, but some of these, we are sorry to say, are not now to be found.*

Having returned to Gairloch, he was soon afterwards appointed to the charge of the parish school of that place, where he taught with no ordinary degree of success. From the time of his entering upon this charge, it was generally remarked, that he proceeded in the discharge

* Among several pieces which the Poet committed to the flames a few days before his death, were a beautiful “*Song to the Seasons*” and a poem entitled “*Trod Dhaormuinn ma Bhrat Armuinn*,” the latter begining,—

“Chuir daormuinn àrmuinn as fhearann
A dhaoine nach mor am bèud sin ?
A’s sliochd dhaormuinn dhuith na crine,
Bhì cinntin ’s gach tìr cho bràs!”

Of the “*Song to the Seasons*” the following sixteen lines are all we have been able to recover :—

’Nam tigh’n’ a steach do’n bhealtain,
’S a chaochl’as greann na’n glasraichean,
’Sa d’fhalbhas speach na’m beantaibh,
Theid iad air chall ’s a chàsair iad,
Cuiridh gach borachan alltain,
Brat Samhraidh nral maiseach orr’
’S gur èibhinn anns am sin,
An sprèigh ’sa chlànn tigh’n’ dhachaidh leo.

Gur suaire’ an ceol, gun bhruailean oirn,
’Ni nualan bho toir caismeachd dhunn,
Bì’dh bà-laoigh og a leum mu’n chro,
Air reidhlein na’n lon faisge orra
Bì’dh àl gach seors’ air bhar an fheoir.
Air àrd ma choir na’n achaidhnean
’S tolinntinn bheo, toirt dhuinn gach sgeoil,
Mar chinneas por na’machraichean.

of his duties with unremitting firmness and assiduity, and in a short time gained a reputation for skill in the instruction of the young committed to his trust, rarely known in the former experience of that school. He had a peculiar method and humour in his intercourse with his pupils, which amused and endeared the children to him, at the same time that it proved the most effectual means of impressing the juvenile mind, and conveying the instructions of the teacher. Many of those who were under his tuition still speak of him with the greatest enthusiasm and veneration.

In the course of his travels, and while schoolmaster of Gairloch, he contracted an intimacy with several respectable families, many of whom afforded him testimonies of friendship and esteem. His company was much sought after, not only on account of his excellent songs, but also for his general intelligence and happy turn of humour. He was a warm admirer of the songs of other Poets, which he often sung with exquisite pleasure and taste. His voice, though not strong, was clear and melodious, and he had a thorough acquaintance with the science of music. He played on the violin, flute, and several other instruments, with considerable skill; and during his incumbency as schoolmaster, he officiated as precentor in the parish church.

In the capacity of schoolmaster he continued till his health began rapidly to decline. An asthma and consumption preyed on his constitution, and terminated his

mortal life, in the year 1790, in the twenty-eighth year of his age. This occurred while he was residing at Badachroe of Gairloch. His funeral was attended by nearly the whole male population of the surrounding country. He was interred in the burying ground of the *clachan* of Gairloch, and a simple upright stone, or *clach-chuimhne*, with an English inscription, marks his narrow house.

In personal appearance Ross was tall and handsome, being nearly six feet high. His hair was of a dark brown colour, and his face had the peculiar open and regular features which mark the sons of the mountains; and, unlike the general tribe of poets, he was exceedingly finical and particular in his dress. As a scholar, Ross was highly distinguished. In Latin and Greek he very much excelled; and it was universally allowed that he was the best Gaelic Scholar of his day.

It is not to be wondered at, that a being so highly gifted as was Ross, should be extremely susceptible of the influence of the tender passion. Many of his songs bear witness that he was so. During his excursions to Lewis, he formed an acquaintance with Miss Marion Ross of Stornoway (afterwards Mrs. Clough of Liverpool,) and paid his homage at the shrine of her beauty. He sung her charms, and was incessant in his addresses,—

~~~~~ " Every night he came
With music of all sorts, and songs composed
To her ;"

But still he was rejected by the coy maid ; and the disappointment consequent on this unfortunate love affair, was thought to have preyed so much on his mind, as to have impaired his health and constitution during the subsequent period of his life. To this beauteous young lady he composed (before her marriage) that excellent song, expressive of his feelings, almost bordering on despair, “ *Feasgar luain a’s mi air chuairt,*” &c.

As a writer of Gaelic Songs, William Ross is entitled to the highest praise. In the greater number of his lyrics, the bard leads us along with him, and imparts to us so much of his own tenderness, feeling, and enthusiasm, that our thoughts expand and kindle with his sentiments. They frequently display the highest powers of imagination, while they breathe a spirit of affection and delicate tenderness seldom surpassed in Gaelic poetry.

Without going beyond the bounds of “ verity and truth,” it may be affirmed that his poetry, more perhaps than that of most writers, deserves to be styled the poetry of the heart—of a heart full to overflowing with noble sentiments, and with sublime and tender passions.

AN CLAR-INNSEADH.

	TAOBH DHUILLEAG
Còradh eadar am Bàrd agus Blàth-bheinn, . . .	13
Oran do Shir Eachuinn, Ghearr-Loch, . . .	17
Oran do Mharcus na'n Grèumach, . . .	23
Oran an t-Sàmhraidh, . . .	28
Oran air Gaol na h-Oighe do Chailean, . . .	34
Marbh-Rann do Phriunnusa Tearlach, . . .	44
Miann an Oganaich Ghàèlich, . . .	50
Miann an h-Oighe Gàèlich, . . .	54
Oran air aiseadh a Fhearainn do na Cinn-Fheadhna, .	58
Oran Gaoil (A rinn am Bàrd d'a Leannan,) . .	62
Moladh a Bhàird air a Thìr fein, . . .	69
Oran a rinn am Bàrd ann an Dun-Eidinn, . . .	74
Oran anns am bheil am Bàrd ag Moladh a Leannain, .	75
Moladh an Uisge-Bheatha, . . .	80
Mac-na-Bracha, . . .	87
Moladh na h-Oighe Gàèlich, . . .	92
Oran mar gun deanadh oig-fhear d'a Leannan, . .	97
Oran air Cupid, &c., . . .	102

	TAOBH DHUILLEAG
Cumhadh a Bhàird air son a Leannain, ...	106
Cuachag na'n Craobh, ...	112
Oran eadar am Bàrd, agus Cailleach-Mhilleadh-na'n-Dàn, ...	117
Oran do Chailin àraidh, ...	122
Oran do'n Chailin cheudna, ...	126
Oran eile do'n Chailin cheudna, ...	130
Iorram, ...	135
Brughaiebean Ghlinne-Braon, ...	139
Comhairle Bhàird do Mhaighdeanan òga, ...	144
Oran do fhear Tùruis,—(Chaluman,)	147
Oran mar gun deanadh 'Seòladair Deasach e, ...	151
Oran do Dhuin' araidh, ...	156
Oran Cumhaidh a rinn am bàrd' nuair a phòs a Leanann, ...	162
Oran eile, air an aobhar cheudna, ...	171
Achasan an Deideidh, a deudach Dhomhnuill Fhriseal, ...	175

ATH-LEASACHADH.

Beannachadh Bàird do Shir Alasdair Mac-Choimnich, ...	182
Dàn do Shir Alasdair Mac-Dhomhnuill, Shleibhte, ...	185
Chumba Choir'-an-easan, ...	192

ORAIN GHAÈLACH,

LE

UILLEAM RÖS.

CORADH EADAR AM BARD AGUS BLATH-BHEINN.

Rinn am Bàrd an t-òran a leanas air dha bhi g-amharc thar mullach cnuic, ann an Gearr-Loch, air Blàth-Bheinn an àirde Strath-Mhic-Ionmhuinn san Eilean-Sgiathanach, fearann duth-chasach a shinnsear: tha e'g-aslachadh air a Bheinn “eachdraidh a sheinn air an linn a thrèig.” Tha Bheinn mar gu'm b'ann ga fhreagairt, agus a'g cuir an ceill gun d'thainig caochladh truagh oirre fein, on a sguir a shinnsear-sa dheth a tadhaich.

AIR FÖNN—“*Tuireadh na' Fionn.*”

Mi bhi'm shuidh' air tulach fhaoin,
G-amharc 'sa smaointeach fadheoidh,
Cluain an domhain truagh an dail,
Gur cobhartach do'n bhàs gach feoil.

O 's ionmhuinn leam na chi mi thall !
Ribhinn na'm beann nach fann gruaim,
'S dh' aithnichinn fein do thulach àrd,
Ge cian a tharladh mi uat.

O ! Bhath-bheinn, arsaidh, 's failtich fridh,
Bhiodh mo shinnsear-s' annt' a sealg,
Freagair dhomh le comas diamhair,
O nach robh mi riamh ga d' fhalbh.

'S labhair an t-ùr-sgeul o shean,
Le bhi toirt fa'near gach àm,
O na lathaichean a chùaidh,
Dh' ionnsaidh an trà thruaigh so th'ann.

Dhiuchd an comas sin na'm' dhàil
Ceart mar b'ail leam no ni 's mò,
Ged nach tuig am màl-shluagh dūr,
'S nach rannsaich iad iùil air chòir.

Ach chualas fathunn grâthuinn uam,
Tabhan duanaich le guth fann—
“ Bu truagh leam do ghlaodh bhi teirbeirt,
Mar chaora thearbaidh air chall.

“ B’eol domh t’aitim ’s b’ait am beüs,
Bhi siubhal sleibhe gun sgios,
Ach ré-seal bha mise g-iondran,
Torghain do bhuidhne na m’ fridh.

“ Chaill na h-ionadan am blàth,
A’s thriall gach Armunn àigh g’a uaigh,
Threig a chruit a h-inneal dàna,
’S leag a chlàrsach bàs a fuaim !

“ ’S tha Mac-talla bàlbh gun chaint,
Cha chluinn è caithream, no ceòl,
Mo dhoigh gun deach’ Mac-nan-creag,
O bhi freagair mar bu chòir.

“ Tha mise mar bha mi riamh,
On a shoillsich grian air là
On a dhealraich gealach òidhch’
Chuireadh mo ghaibhlean-s’ an sàs.

“ Mus dainig an dìl’ o neamh.
Bha mo fhreamhan-s’ air an cur,
’S cha dean a h-ùile neart an gluasad,
Bithidh mi gu buan air a muin.

“ Ach tha mi gun Triath talmhaidh còir,
Mo chóir’ air siol Leòid, leoir an cron
Ach nam faodain-sa dhol thairis,
Dhioladh Dùn-cán air a shon.”

ORAN DO SHIR EACHUINN GHEARR-LOCH.

AIR FONN—“ *She rose and let me in.*”

THA m'aighe fein ag eiridh leam,
'S cha'n fheud mi bhi nam thamh,
'S mo rùin air fad ga 'm iompachadh,
'S mo shunndachd ris air fàs
O'n thogas fonn gu h-inntinneach,
Gu'n seinn mi e gun dail,
O'n is cuspair fial ri aithris air,
A charaicheadh mo chàil.

Cuir ort do bhratan sòlasach,
Dhail-floran mhòr na'n cluan,
'S biodh do ghàrrain rò-chrannaibh
'Gan comhdachadh le h-uail,

Biodh co'-sheirm chruiteil, chèol-bhinneach,
Na'n smeòraichean 's na'n cuach,
Seinn furain binn air ghèugan da,
Cuir eibhneas ann a chluais.

Mhic-talla biths' a' freagradh,
O do chreagan gùth nan somn,
'S bi g-aithris ceòl nam feadanan.
Gu beadarach le fonn ;
Biodh sòlais bhuan gun àireamh,
Ag cuir failteachadh na d'fhoim.
Air ceannard suaire nan Eachunnach
Cuir áiteis air le sunnd.

Shir Eachuinn Ruaidh nan curaidhean,
Bu fhraochail guineach, colg,
Nam piob, nam pìc, 's nam brataichean,
'S nan dù'-lann, sgaiteach, gorm ;

Dha'n dualchas mor èuchd ghaisgeantachd,
Le tapadh air chul-airm ;
'S ni'm b' ioghna' leinn an dùchas sin,
Bhi leantain dlù an ainm.

'S craobh mhullaich, dhösrach àgh-mhor thu
Dhe'n abhal a's airde spèis,
Gur droighean, ri do dhùsgadh thu,
Gur seobhac suil-ghorm trèun ;
Gur leoghan nach gabh muiseag thu,
Na'n cuirt' gu d' chunntas strèup,
Gur didean dha do chairdean thu,
Nach d'theid gun spairn a leum.

Sar cheannard air sluagh currant' thu
A dhoirteadh fuil sa bhlàr,
Bhiodh cuimhneach, ciallach, faicilleach,
Neo-lapach anns an spairn ;

Bhiodh reubach, fuilteach, faobharach,
Sa chaonaig air an nàmh,
'S bu treunail colg nan Eachunnach,
Toirt euchd na'n arm thar chach.

Gur sealgair sithne 'n garbhhlach thu
Nan adh bu mheanmnaich leum,
'S Cuilbheir caol neo-dhearmadach
Na 'd' gheala-ghlaic gun chearb glèus.
'S d' fhearaibh lugh-mhor astarach,
Gun airsneal as do dhèigh.
'S bu cheòl gu mìn do chaiseamachd
'Nuair d'fhaclaicheadh do bheul.

Gur tearc ann san aois mheirgidh so
Fear meanman an laoich òig,
A bhuin air ais gu m' chuimhne-sa,
Na m'inntinn an aois òir ;

Bhiodh armadh na'n sonn gasda sin,
Mu'm pearsachan gun leon,
'Sa chonnbhail fhalain threunanta,
Le cleachdadh beùsach còir.

Ach' s lion-mhor Triath nach ainmich mi
Tha'n Albain mhòr na'n cliar,
Sud suas le 'n òr 's le 'n airgead iad,
'Measg almharach gun mhiagh,
Mar reic iad còir an duthachanan,
Mas pill cha'n fhiù iad trian,
'S na'n leanadh iad do shamhladh-sa
Cha shloinnt' an call cho miad.

Ach guidheam gach buaidh fhior-ghlan dut
Gun diobradh le deagh rùn,
Mar bu dual o t-aiteam dhut,
Bhi d'cheannard pailt an cliù,

Sar mharcach nan stèud aigeantach,
Nach geileadh le lag chùis,
O ! gu ma slan a chi sinn thu,
Air t-ais a rìs an taobh-s'.

Gun dìth gu do thìr mhullaich thu,
Nam frìdh 's nam fuinn ard fial,
Nam beann, na'n gleann, 's na'n coireachan
Na monaichean 's nan sliabh ;
Gu talla ban nan rioghalachd,
An robh do shinnsear' riamh,
Gu priunnsail, suilbheir, mara-uach,
Cuir sàradh ann a fion.

ORAN DO MHARCUS NA'N GREUMACH; AGUS DO'N
EIDEADH-GHAËLACH.AIR FÖNN—" *The Waulking o' the fauld.*"

Is trom an t-arsneul so th'air m'aigne,
Le fadachd 's le mi-ghean,
A bhuin mo threoir 's mo thabhlachd dhiom,
Cha ghabhadh cèol na mànràn rium
Ach thanig ùr thosgair' * da m' iunnsaidh,
Dhuisg mi as mo shuain,
'Nuair fhuair mi 'n sgeul bha mor ri eigh'd
Gun d'eatromaich mo smuain.

* A herald, courier, or harbinger.

Is làtha sealbhach, rathail, dealrach,
 Alol, ainmeil, àgh-mhor,
 A d'fhuasgail air na h-Albanaich,
 O mhachraichean gu garbhlaichean,
 O uisge-Thuaid * gu Arcamh chuain,
 O Dheas gu Tuath gu lèir;
 Is binne 'n srann feadh sbrath a's ghleann,
 Na òrgan gun mheang glèus.

A Mharcuis òig na'n Grènmach,
 Fhir ghleust' an aigne Rioghail,
 O! gum a buan air t-aiteam thu,
 Gu treubhach, buadhach, macanta,
 'S tu 'n ùr-shlat aluinu 's muirneal blàth
 Do'n fhiubhaidh ard nach crion,
 Gur tric na Gaël g-òl do shlaint',
 Gu h-armunach air fion.

* The water of Tweed.

Mo cheist am firean foinneamh, dìreach,
Maiseach, fìor-gblan, ainmeil,
Mo sheobhag sùil-ghorm amaisgeal,
Tha comhant, cliùtach, bearraideach,
A b'aird' a leumadh air each-sreine,
'M barrachd euchd thar cach ;
'S tu bhuinig cuis a bharr gach cùirt,
'S a chuir air chùl ar càs !

Air bhi air fàrsan dhomh gach là
Gur tu tha ghnà air m' inntinn,
Mo ruin do'n tìr o'n d'imich mi,
'S mo shuil air fad gu pille ri.
'San thogas orm gu grad mo cholg
Le aigne meanmnach treun—
Mo chliabh tha gabhail lasadh aithir,
'S äit mo naigheachd fein.

Thaig *fasan* anns an achd
A dh'òrdaich pailt a' feile,
Tha eiridh air na breacanan
Le farum treun neo-lapanach,
Bidh oighean thapaidh sniomh 'sa dath
Gu h-eibheim, äit, le uail,
Gach aon diu g-eideadh a' gaoil fein
Mar 's reidh leo anns gach uair.

Biodh cogadh ann no sìoth-chainnt,
Cha chuir sin sìor-euchd * oirn,
An arm no feachd ma thogras iad,
No 'n àr-amach cha 'n obamaid,
Le'r teanadh suas ri uchd an fhuath's',
Le'r n'earadh nasal fein;
Le lannan cruaghach, neart-mhor, buan,
A leantain ruaig gun sgios!

* Tiomachd.

On fhuair sinn *fusan* le'r sàr-chleachdadh,
Duisgeadh beachd ar sinnsear,
Le rùn gun cheilg 's na h-uile fear,
'S gun mheirgh' air leirg nan Lunnuineach,
Le sunnd a's gleus, a's barrachd speis
Toirt aite fein do'n Rìgh,
Mo bhàs gun èis mar b'fhearr leam fein sin,
No ge d' eibhte an t-shìth !

ORAN AN T-SAMHRAIDH.

AIR FÖNN—" *Now wat ye wha I met yestreen.*"

O ! mosg'leamaid gu suilbhear äit,
 Le sunndachd ghasd', a's eireamaid,
 Tha mhadainn-sa le furan caomh
 Toirt cuireadh faoilteach, èibhinn, duinn ;
 Cuireamaid failt air an lò,
 Le cruitean cèolmhor, teud-bhinneach,
 'S biodh ar cridhe deachdadh fuinn
 'S ar beoil ag seinn le speirid dha.

Nach cluinn thu bith-fhuaime suthain, seamh,
 'S a bhruthainn sgeamhail bhlà-dhealtreach.
 'S beannachdan a nuas o neamh
 A dortadh fial gu làr aca :

Tha nadur ag caoch'ladh tuar

Le caomh-chruth, cuannda, pairt-dhathach,

'S an cruinne iomlan, mu'n iath griàn.

Ag tarruing fiamhan gràsail air !

Nach cluinn thu còisridh stolda, suaic'.

'S an doir' ud shuas le'n òranaibh,

Seinn cliu dha'n Cruthadair fein,

Le laoidhean ceutach, solasach,

Air chorraibh an sgiath gun tamh.

Air mheangain ard nan rò-chrannaibh.

Le'n ceileirean toirt moladh binn,

Dha'n Ti dh'ath-phill an bèotachd riu.

Gu'm b'fhearr na bhì'n cadal an tamh.

Air leabaidh stata chloimh-itich,

Eiridh moch sa mhadainn Mhàì',

Gu falbh na fàsach fheornanaich,

Rnaig a thoirt air bharr an driùchd,

Do dhoire dlù na'n smeòraichean,

Am bi tùis is curaidh no fion,

Le faile ciatach ròsanan.

.

Tha feartan toirbheartach, neo-ghann,

'S an am so gun ghreann dubhlachdach,

Cuir trusgan trom-dhait' air gach raon,

Le dealt, 's le braon ga'n ùrachadh

Tha *Flora* cnodachadh gach clùain,

Gach glaic, a's bruach le flùraichean,

'S bi'dh noinean, ròsan, 's lili bàn,

Fo'n dìthean aluinn, chùl-mhaiseach.

Tha *Phæbus* fein, le lòchrann aigh.

Ag òradh àrd na'm beanntaichean.

'S a' taomadh nuas a ghathan tlà,

Cuir dreach air blàth nan gleanntanan ;

Gach innseag 's gach coirean fraoich

Ag tarruing faoilt na Bealltainn air ;

Gach fïreach, gach tulach, 's gach' tom

Le foirm cuir fuinn an t-samhraidh orr'.

Tha caoin, a's ciuin, air muir 's air tìr,

Air machair mhìn 's ar garbh-shleibtibh,

Tha cuirnean driùchd na thuir air làr,

Ri aird 's ri àin na geala-ghreine ;

Bi'dh coill', a's pòr, a's fraoch, a's fèur,

Gach iasg, gach èun, 's na h-ainmhidhean

Ri teachd gu'n gnasalachd 's gu nòs,

Na'n gnè, 's na'n doigh, san aimsir so.

Gur èibhinn abhachd nìonag òg,

Air ghasgan feoir sna h-aonaichean,

An gleanntaibh fàsaich 's iad gu suaire',

A falbh le buar ga'n saodachadh ;

Gu h-urail fallain gun sgios,
Gu maiseach, fialaidh, faoilteachail,
Gu neo-chiontach 's gun cheilg, a's gràs
Na'n gaol a' snamh na'n aodanan.

Uain' gach mì-ghean, sgios a's gruaim.
'S na bidheamaid uair fo'n aineartan,
Crathamaid air chùl gach bròn,
Le fonn, 's le ceòl, 's le canntaireachd;
'S binn' an tathaich sud mar cheud
No gleadhraich eitidh chàsairean,
'S mi 'm pillein chùraidh, chul-ghorm fhraoich,
'S na brughaichean saor on champaràid.

Bitheadh easlaint eitigeach, gun chli
An didean rimheach sheom'raichean
Bitheadh èugailean gum speis, gun brigh,
'N aitribh rìghrean, 's mor-uaislibh,

Biodh slainte chonnabhalach gach ial,

Am buthaibh fial gun stròthalachd,

Aig Gaël ghasd' an éididh ghearr,

Fir speiseil, chairdeil, rò-gheanach !

ORAN AIR GAOL NA H-OIGHE DO CHAILEAN.

Air do'n bhàrd a bhi siubhal air feadh Gàeldachd siorramachd Pheirt, tharladh dha tuiteam air achadh fàsaich far an robh nighean tuathanaich eireachdail maille ri seirbheisich, air àireachas le sprèigh a h-athar, d'fhiadhaich i' m bàrd le caoimhneas gu *fantuinn* *leo rè began laithean, a sgìos a chuir seachad, agus iadsan aonaranach, 's dèigheil air cuideachd*: ghabh e 'n tairgse gu toilleach agus d'fhan e leo—Air dha fein agus do'n chailin éolas math a chuir air a chéile dh'innis i dha gu'n robh—“ *A h-aighe h-òg gu trom fo' lèon,*” le *i-fein* agus òganach araidh da'm b'ainm *Cailean a bh'i'n deigh air a chéile, agus nach fuilgeadh a càirdean d'i a phòsadh, do-bhrì nach robh e cho saibheir no chò mor-inbheach riasa.* Gearr mar a bha 'n ùin a chaith am bàrd na fochar chunnaic e gu tric an ribhinn àigh agus Cailean a comhlachadh a chéile, ann an glacagan uaigneach an fhàsaich ri conadal diamhair, far an do shonnraich iad latha pòsaidh, an ni fadheoigh a thachair mu'n d'fhag e-fein an tachadh. Chum iad e ri chud do'n chuir phòsaidh, a's sheinn e tòran a leanas do na chàraid shonna, agus thriall e air a thuras, a guidh—“ Sòlas gun chrìoch do'n chomun chùin.”

ANN am madainn chiùin cheitean,
'S an spreidh air an lòn,
Agus cailin na buaile,
Gabhail 'n-uallain mu'n còir;
Do bhi gathanan *Phæbus*,
A cuir an ceill tro' na neoil,
La buadhach, geal, eibhinn,
'S las na spèuran le ròs.

Ach cha b'e 'n tain, bha'd a tional,
Anns an innis sa' ghleann,
So bhuin m'aighe gu luasgan,
'S mi air chuairt anns an am,
Ach an cailin bu dreach-mhoire',
Mine, mais', agus loinn,
Bh'air an tulaich na'm fochair,
Gu ciuinèil, foistineach, grinnn.

Shnannh mo smuaintean an ioghnadh,
'S thuit mi 'n caoch'ladh ro-mhōr,
Sheas mi snasaicht mar iomhaidh,
G-amharc dian air an òigh,
'S ge do bhrosnaich mo dhùrachd mi
Dh'eisdeachd ùr-làoidh a beoil,
Stad mi ris le mūnadh,
'S dheach mi run gu bli fòil.

Ach gur deacair dhomh inuseadh,
Leis mar dhiobrain an cainnt,
Dreach na finn' ud, sa h-àilteachd,
A thug barr air gach geall ;
Tha slios geala-mhin mar eala,
No mar chanach na 'n gleann,
'Sa h-anail chùraidh mar chaineal,
O beul meachair gun mheang.

Bha falt cama-lùbach, bòidheach,
 Bachlach, òr-bluidhe, na dhuail,
 Cäs-bluidhe, sniomhanach, faineach,
 An neo-charamh mu'n cuairt,
 Do bhraghad sneachdaidh a b' fhior-ghlain :
 Fo' lic bu mbin-dheirge gruaidh,
 Gun innleachd bhàth, ach buaidh naduir,
 A toirt gach barr d'ut gun uail !

Aghaidh bhaindidh, ghlan, mhòdhar,
 Bu bhinne, ròs-dheirge, beul,
 Suil mheallach, ghorm, thairis,
 Caol-mhala, 's rosg reidh,
 Uchd söluis, lan sònais,
 Geala bhroilleach mar ghrèin
 'S troidh mhìn-gheal, chaoìn, shocrach,
 Nach doich'neadh am fèur.

Ach gu dubhar na coille,
Am binne 'n goireadh a chùach.
Bha 'm fochar na h-innse,
Gus an tionailt' am buär,
Gun do dh'imich an cailin,
Min, farasda, suairc';
Ghleus i guth, 's ghabh i òran,
S bu rô-bhinn chèol bheireadh buaidh.

B'ann air gaol bha i tighinn,
'S rùn a cridhe, sa buaidh,
Do dh'òg-laoch na'n ciabh òr-bhuidh.
An leitir Laomuinn na'n cuach,
Do dhiuchd uiseag, a's smeòrach,
Am barraibh rò-chrannaibh suas,
A's sheinn cho binn an co'-ghleus d'i.
'S gun do dh'eisd mi cár uair.

“ O Chailean ! O Chailean ! ”

Do sheinn cailin na'n gaol,

“ Cia fath nach d'thigeadh tu tharais,

Do ghleannan falaich na'n craobh ?

Is nach iarrain-s' air m'òrdugh,

De stòras, no mhaoin,

Ach bhi laidhe na d'asgail,

Fo' do bhreacan san fhraoch.

“ Gu'm b'òg mis' agus Cailean,

Ann an gleannan na cuaich,

A's sinn a tional nan dìthean,

Leinn fein feadh nan cluan ;

A's sinn 'gar leagadh nar sineadh.

'Nuair bu sgi leinn air bruaich

'S bhiodh na cruitearan sgiathach.

Cuir ar cionalais uain.

“ Gu'm bu neo-chiontach manran
Mo ghraidh ann sa chòill;
A's sinn a' mireadh nar 'n aonar.
Gun smaintinn air foill;
Sinn gun mhulad, gun fhadachd,
O mhadainn gu h-òidhch',
Agus *Cupid* g'ar täladh,
Gu toirt gràidh, 's sinn nar cloinn.

“ 'S ge do thainig an samhradh,
'S mi sa' ghleann so ri sprèidh,
Gur e's tric leam am fagail,
'S bithidh each as an deigh;
'Sann a dhiucas mi thairis
Do na ghàran leam fein,
Gu bhi taomadh mo dhosgainn
Ann an fochar na'n gèng.

“ Tha mo chairdean fo ghruain rium.

O là chual' iad mar tha,

Gur annsa leam Cailean

No fear-baile le than ;

Ach cha treigin-s' mo cheud-ghradh.

Gus an gèillein do'n bhàs ;

On a gheall e bli dilis,

Cia fath m'ùn dìbrinn-sa dha ?”

So mar sheinn an caomh chailin.

Tòsan tairis a gràidh,

'Sa boid sheasmhach da ceud ghaol.

A's nach dibreadh gu bràth,

Gach òigh' eile da chuinn so.

Gun robh a h-inntinn gu bàs.

Gu bli leantainn an t-samhl' ud,

Gu'n a h-an-toil thoirt dha.

Ach air bhì grathuinn na m' thamh dhomh.
'S mi gun àbhachd san ròd,
'S mo chliabh air lasadh le h-èibhlneas
Ag tabhairt eisdeachd da'n òigh—
Chunnacas òganach gasda
Teachd o' leacain a chrò,
'Se le uile shàr imeachd,
'S b'ann gu innis na'm bò.

Bha dhreach, 'sa dhealbh mar bu mhiannach.
Le òigh iarraidh dh'i fein,
An tùs briseadh an rùnachd.
'S i fo h-ùr bhlàth air feill;
Beachd a b'fhearr, bu neo-fhurasd
A thabhairt tuille na dheigh,
Air an òganach mhaiseach,
A teachd o leacain na'n gèng.

Ach suil dha'n d'thug an t-òg gasda
Bu rioghail mais' air gach taobh,
Dhearc air òigh na'n ciabh cas-bhuidh',
Siar fo' asgail na'n craobh ;
Dheachd a chridhe le furtachd
Gu'm b'e sud cuspair a ghaoil,
A's ghuidh e beannachd da 'n chodhail,
A bheag am bròn doibh araon.

Is ann an glacaibh a chèile,
Le mor speis mar bu mhiann,
Ghlais an dithis ud le èibhneas,
'S an rùn reidh ga'n cuir dian ;
'S o'n bha furan cho tairis,
'S nach b' fhuras aithris cho fial,
Ghuidh mi sōnas gun dìth dhoibh,
Gu lì 'n cràch a's mi triall.

MARBH-RANN DO PHRIUNNSA TEARLACH.

CO'-SHEIRM.

SORAIDH bhuan dha'n t-snaitheas bhàn,
 Gu là-luain cha ghluais o'n bhàs :
 Ghlac an naigh an snaitheas bàn
 'S leacan fuaraidh tuaim' a thàmh !

Air bhi dhomh-sa triall thar druim
 Air di-dònaich, 's comhlàn leam.
 Leughas litir naigheachd leim,
 'S cha sgeul' ait a thachair innt'.
 Soraidh bhuan, &c.

Albain arsaidh ! 's fathunn bròin,
Gach aon mhuir bàit' tha barcadh oirn,
T-oighre rioghail bhi san Roinh,
Tirt' an caol chist' liobhta bhord !

Soraidh bhuan, &c.

'S trom leam m'osnaich anns gach là
'S tric mo smuaintinn fad' o laimh—
Chuin an domhain truagh an dail,
Gur cobhartach gach feòl do'n bhàs !

Soraidh bhuan, &c.

Tha mo chrìdh' gu briste, fann,
'S deoir mo shùil aig ruidh mar àllt,
Ge do cheilin sud air am,
Bhrùchd e mach 's cha mbhiste leam.

Soraidh bhuan, &c.

Bha mi seal am barail chruaidh.
Gu'n cluinnte caismeachd mu'n cuairt ;
Cabhlach Thearlaich tlùgh'n' air chuan.
Ach thrèig an dail mi gu là-luain.

Soraidh buadh, &c.

'S lionmhor laoch a's mìl trenn.
Tha 'n diugh an Albain as do dheidh.
Iad fo's n'iosal sìleadh dhèur,
Rachadh dian leat anns an t-srènp.

Soraidh bhuan, &c.

'S gur neo-shubhach, dubhach sgi,
Do thrend ionmhuinn anns gach tìr.
Buidhean meannach bu gharg cli,
Ulamh, àrm-chleasach san t-srì.

Soraidh bhuan, &c.

Nis cromaidh na cruitearn binn,
Am barraibh dhös fo' sprochd an cinn.
Gach beò bhiodh ann an srath na'm beinn
Ag caoidh an co'-dhosgann leinn.
Soraidh bhuan, &c.

Tha gach beinn, gach cnoc, 's gach sliabh,
Air am faca' sinn thu triall,
Nis air call, an dreach 's am fianh,
O nach d'thig thu chaoidh na'n cian.
Soraidh bhuan, &c.

Bha'n t-àl òg nach fac tha riamh,
G-atrum graidh dhut agus miagh,
Ach thuit an cridhe nis na'n cliabh,
O na chadail thu gu sìor.
Soraidh bhuan, &c.

Ach biodh ar n' ùirnigh moch gach là
Ris an Tì is aird' a ta,
Gun e dhioladh oirn' gu bràth,
Ar 'n èucoir air an t-suaithneas bhàn.
Soraidh bhuan, &c.

Ach's eagal leam ge math a chlàir,
'S gach sonas gheallair dhuinn le'm beul,
Gu'm faiceir sinn ag silleadh dhèur,
A choimh an suaithneas bàu a thrèig
Soraidh bhuan, &c

Cuireamaid soraidh uaimn gu rèidh
Leis na dh'imicheas an cèin,
Dh'ionnsaidh an àit' na laidh an rèul,
D'fhōgradh uaimn gach gruaim a's neul.
Soraidh bhuan, &c.

'S bitheamaid toilicht' leis na tha,
O nach d' fhaod sinn bhi na's fearr,
Cha bhi n'ar cuairt an so ach gearr,
A's leanaidh sin an suaithneas bàn,

Soraidh bhuan dha'n t-suaithneas bàn,
Gu là-luain cha ghluais o'n bhàs ;
Ghlac an uaigh an suaithneas bàn
'S leacan fuaraidh tuaim' a thàmh !

MIANN AN OGANAICH GHAËLICH.

AIR FÖNN—" *We'll go no more a roving.*"

THA sud do ghnà air m'inntinn,
Le iompaidh chinnteach, reidh,
'S gur fada o'n bu mhiannach leam,
Gu'n triallamaid dha reir;
'Sa nis' o nach urrain mi
Ga chumail orm gu lèir,
Bì'dh mi fadheoidh ag aideachadh
Na th'agam dhut do spèis.

LUINNEAG.

An sin treigeamaid am fàrsan,
'S gu'm b' fhearr na bhi air chuairt,
Bhi maille ris a chailin sin,
Le farasdachd gun ghruaim.
An sin treigeamaid, &c.

Gach aon a chi mi 's beartaiche,
Bithidh spailp orr' as am maoin,
Ach sud cha b'urraim m' iasgach-sa,
Ge d' liathain leis an aois,
Mo nadur ge d' bhiodh iarratach.
Dha' mhiann 's nach d'thugainn taobh,
Le snaim cho dian cha shnasaichinn,
Mar glacta mi le gaol.
An sin treigeamaid, &c.

Na ged' bu shamhl' an stòras mi,
Ge neonach sud leibh fein.

Dha'n neach dha'n liugh' than chòraichean,
Tha 'm Breatain mhor gu leir ;
Ge soilleir inbhe 'n stata sin,
Cha taladh e mi ceum,
'S air mhlitean òir cha lubain-s'
Ach an taobh dha'm biodh mo dhèidh.
An sin treigearaid, &c.

Gach fear dha'm beil na smaointeann so,
Bithidh m'aonta dha gu mor,
Air chumha gun ghnè theag-mhaladh,
R'a fhaotainn bhi na dhoigh ;
A rùn-sa 'nuair a d'fhiosraichinn.
Na'm measainn bhi air chòir,
Gu'm molain gun a diobairt dha.
Cho fad sa bhiodh e beò.
An sin treigearaid, &c.

Gu'm b'ait leam cailin finealta,
'S i maiseach, fìor-ghlan, ciùin,
Ged' nach biodh ni, no àirgiod aic',
Ach dreach a's dealbh air thùs ;
Ach sud na'n tarladh aic' a bhi
'S ga reir bhi pailt' an cliù,
Cha chreidinn gu'm bu mhist' i e.
'S i fein bhi glic air chùl.

An sin treigeamaid, &c.

Cha treiginn fein a bharail sin.
A dh'ain-deoin 's na their càch,
Le iomluaths gu bhi caochlaidheach.
'S nach aontaicheadh mo chàil,
Gach fear bi'dh mar as toileach leis
Gun choireachd uam gu bràth,
'S leanas e gu dìchiollach,
A bheirt a chi è 's fearr.

An sin treigeamaid, &c.

MIANN AN H-OIGHE GAËLICH.

AIR AN FHOINN CHEUDNA.

NA'N tarladh dhomh sin f'heataim.

Cha b'eigin leam no càs.

Bhi g-omlaid gaoil gun fhadal ris.

'S gu reidh ga aidmheil dha.

'Sa dh' aindeoin uail a's gòraich

Na'n òighean òga, bàth,

'Se sud an teuchd gu dideanadh,

Au cridheachean gu bràth.

LUINNEAG.

Gu'm b' annsa na bli m'ònar,
Mo lamh 's mo ghaol thoirt uam.
Maraon a's lùbadh farasda,
Le òigfhear fearail suaire.
Gu'm b'annsa, &c.

Na'n deanadh fortan fabhar rium,
'S an dail sin chuir ma m' choir,
Le òigfhear maiseach, mileanda
Gun anbharr, no dìth stòir,
A chuir an taobh a bithin-sa.
'S mi fein am nighin òig,
Gun easbhuidh seadh no pairtean air
Cha'n aicheadhain è ach fòil.
Gu'm b' annsa, &c.

B'e sud an ceile thaghain-sa.
'S cha chladhaire neo-threun,

Dha'm biodh lan nan coblraichean,

Dhe'n òr 's gun trèoir dha rèir ;

A threudan a' tighinn thairis air.

Le barrachd dhe gach sèud,

Cha'n fhagadh saoibhreas sona mi,

Gun toileachas na dheidh.

Gu'm b'annsa, &c.

Gu'n cumadh Ni math uam-sa sud,

Fear gabhaidh, cruaidh, gun chliù,

Na fhionaig dhriopail, gheur-chuiseach,

Bhios leirsimneach le sluil,

Gun tomad a measg dhaoine dhetli,

Gun ghean, gun fhaoilt, na ghnuis,

Gun fhailteachd chairdeil, fburanach—

Gun uirghiall aig as fiù.

Gu'm b' amsa, &c.

Ach òigfhear dreachmhor, tabhachdach,
Neo-ardanach na ghnè,
Bhios calma 'nuair as eigin da,
'S rei'-bheartach dha reir;
Gun stōras bhi tigh'nn thairis air,
Gun aim-bheartas gu leir,
'Se sud na'm faighinn m'iarratas,
A mhiannaichinn dhomh fein,

Gu m b' annsa na bhi m'ònar,
Mo lamh 's mo ghaol thoirt uam,
Maraon a's lùbadh farasda,
Le òigfhear fearail suairc.
Gu'm b'annsa, &c.

ORAN AR AISEADH AN FHEARNAIN DO NA CINN-
FHEADHNA SA' BHLIADHNA—1782.

LUINNEAG.

THEIR mì hôro hùgo hôiriunn,

Ho i hõiriunn hòro,

Their mì hôro hùgo hoiriunn.

Thug m' inntinn air fad gu beadradh,

Mar nach leagadh bròn i.

Their mì hôro hùgo hôiriunn, &c.

Bitheamaid gu màranach, geanach,
Fearail, mar bu chòir dhuinn.

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

Cuirt am bola breac na tharuing,
'S glaineachan air bord dhuinn.

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

Chualadh mi naigheachd a Sasghunn,
Ris na las mo shòlas.

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

Na Suinn a bha 'n iomairt Thearlaich,
Thigh'nn gu dail an côrach

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

'S ge d' tha cuid diu sud a thriall nainn,
Tha 'n Iarmad air fòghnadh.

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

Cosgamaid bola de chuineadh

Na'n Suinn nach eil beò dhiu.

Their mi hôro hùgo hói riunn, &c.

Tostamaid suas gach ceann-finnidh,

Bh'anns an iomairt mhōir ud.

Their mi hôro hùgo hói riunn, &c.

Tostamaid suas luchd ga leanmhuinn,

Gun dearmad ais Deòrsa :

Their mi hôro hùgo hói riunn, &c.

Guidheamaid sonas le suaimhneas

Bhi buan do Rìgh Deòrsa,

Their mi hôro hùgo hói riunn, &c.

Sluagh Bhreatain agus Eirinn,

Geilleachdainn da mhōrachd.

Their mi hôro hùgo hói riunn, &c.

Ge bu duilich leinn an sgeul ud,

Mac Rìgh Seumas fhogradh.

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

Feudaidh mac bodaich a reiste,

Bhi cuir bléid a stòras.

Their mi hôro hùgo hoiriunn, &c.

'S gnn d'thig tuisleadh air na rìghrean

Mar a dhiobras òlach,

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

Fonn an ciunich fìor shìol coirce,

Cinnidh fôchan oiraich :

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

Mar thug mi gu ceann mo luinneag,

Sguiridh mi gu stòlda,

Their mi hôro hùgo hôiriunn, &c.

ORAN GAOIL.

A rinn am bard d'a leannan, Mòr Rös, maighdean òg urramach a thug barrachd air mòran ann a' sgeimh, agus an deagh ghiulan a bha ro thaitneach r'a amharc oirre. Is ann d'i thug am bàrd a chuid ghaol, air dha a faicinn aig co'-thional dannsaidh; a b' abhaist do dhaoine uaisl' eugsamhuil a chumal air amaibh sòraicht', ann am Baile Steornabhaidh ann an Leoghas.—Is ann air maise, maldachd, agus air buaidhean ion-mholt' na'n ribhinne, so a rinn am bàrd a chuid as mo dheth a chuid oran.

FEARGAR Luain, a's mi air chuairt,
 Gu'n cualas fuaim nach b' fhuathach leam,
 Ceòl nan teud gu h-ordail, rèidh,
 A's coisir da reir os a chionn;
 Thuit mi'n caoch'ladh leis an ioghnadh,
 A dhaisig mo smointean a null,
 'S chuir mi'n ceill gu'n imichinn cèin,
 Le m'aighe fein, 's e co'-strèap rium.

Chaidh mi steach an ceann na còisridh,
An robh òl, a's ceòl, a's dàmh's',
Ribhinnean, a's fleasgaich òga,
'S iad an ordugh grinn gun mheang ;
Dhearcas fa leath air na h-òighean,
Le rösgr foil a null 's a nall,
'S ghlacadh mo chridhe, 's mo shuil cò'ladh,
'S rinn an gaol mo leòn air ball !

Dhiuchd mar aingeal, ma mo choinneamh.
'N ainnir òg, bu ghrinne snuadh ;
'Seang shlios fallain air bhlà canaich,
No mar an cal' air a chuan ;
Suil ghorm, mheallach, fo chaoil mhala
S caoin' a sheallas g-amharc uath,
Beul tlā, tairis, gun ghnè smalain,
Dha'n gnà carthannachd gun uail.

Mar ghath grèin' am madainn cheitein,
Gu'n mheath i mo leirsinn shùl,
'S i cèumadh ùrlair ge rèidh, ionpaidh,
Do reir puganan a chiùil;
Ribhinn mhòdhail, 's fìor-ghlann fòghlum,
D'fhion-fhuil mhòrdhalach mo ruin,
Reull na'n òighean, grian gach còisridh,
'S i'n chiall chòraidh, cheòl-bhinn, chiuin.

'S tearc an sgeula sunnailt t-èugaisg,
Bhi ri fheatainn san Roinn-Eòrp,
Tha mais', a's feile, tlachd, a's cèutaidh.
Nach facas leam fein fa m' chòir,
Gach cliù a' fàs riut a' muirn, 's an aillteachd
An sugradh, 's a manran beoil,
'S gach buaidh a b'ailli, bh' air Diana,
Gu leir mar fhagail, tha aig Mòir.

'S bachlach, duallach, cäs-bhuidh', cuachach,
 Cäradh suainais gruaig do chinn,
 Gu h-aluinn, bòidheach, faineach, òr-bhuidh'.
 Au cäraibh seòighn' san òrdugh grinn,
 Gun chron a'fäs riut, a d' fheudt' aireamh,
 O do bharr gu sàil do bhuinn;
 Dhiuchd na buaidhean, òigh, mu'n cuairt dut.
 Gu meudachdain t-uail 's gach puing !

Bu leigheas èugail, slan o'n Eug,
 Do d' fhear a d' fhèudadh bhi ma d' chòir,
 B' fhear nan cadal bhi na d' fhagaisg,
 G-eisdeachd agallaidh do bheoil;
 Cha robh *Bhenus* a measg leugaibh,
 Dh' aindeoin fèucantachd cho boidh'ch,
 Ri mör-nigh'n mhin, a leon mo chridh',
 Le buaidhean, 's mi 'g a dith ri m' bheò.

'S glan an fhion-fhuil as na fhriamhaich
Thu gun fhiarradh mhiar, no mheang.
Cinneadh mòrdhalach, bu chrodha.
Tional cò'ladh cho'-stri lann,
Bhuin'eadh cuis a bharr nan dù'-ghall.
Sgiursadh iad gu'n dùchas thall.
Leanadh ruaig air Cătaich fhuara,
'Sa toirt buaidh orr' anns gach ball.

Tha cabar-feigh an dlùth's do reir dhut.
Nach biodh easlaineach san strì,
Fir nach òbadh leis ga'n togail
Dol a chogadh 'n aghaidh Rìgh,
Bu cholgail, faiceant' an stoirm feachdaidh,
Armach, breacanach, air tì
Dol san iomairt gun bhonn gioraig,
'S iad nach tilleadh chaoidh fo chìs.

'S trom leam m' osnadh, 's cruaidh leam m'fhortan
Gun ghlèus socair, 's mi gun sunnd,
'S mi ri smaointean air an aon rùn,
A bhuin mo ghaol gun ghaol d'a chionn.
Throm na Duilean peanas dubailt,
Gu mis' umhlachadh air ball,
Thaladh *Cupid* mi san dùsal,
As na dhuisg mi bruite, fann !

Beir soraidh nam do'n ribhinn shuaire'.
De'n chinneadh mhòr a's uaisle gnàs,
Thoir mo dhùrachd-sa g'a h-ionnsaidh.
'S mìn deagh rùn d'a cùl-bhuidh bàn.
'S nach brúadar cadail a ghluais m'aigne,
'S truagh nach aidich è dhomh tamh,
'S ge b'ann air chuairt, no thall an cuan.
Gu'm bi mi smuainteach ort gu bràth.

MOLADH A BHIAIRD AIR A THIR FEIN, AIR DHA
BHI AIR FARSAN ANN AN TIR CHOIGRICH.

ON is fàrsan leam gach là,
Bì'dh 'n stràchd so gu Braid-Albainn.
A d'fheuch a fearr a gheibh mi slaint,
A thigh'm gu àird na'n garbh-chrioch,
'S ge do dhùich mi Laire-Ila.
Tha mo spid air falbh uam,
Ge tùs bliadhn' ùir' e 's beag mo shurd.
Ri brughaichean Choire-Choramaic.

A thaigh Chill-Fheinn, cha bhuanachd leinn,
Air chinnt' ge d' tha thu bòidheach,
A bhi ri sneachd' a diol mo leapa,
Dha'n t-Sasgunnach dhòite,

'Si'n tìr fo thuath dha mòr mo luaidh-sa,
Ghluais mo smuain gu òran,
'S mi air beallach triall ri gaillean,
Gu fearann nach èol domh.

A Shrath Chinn-Fhaolan na'm bà-maola
'S na'm fear-caola, luatha,
'S mi nach taoghaileadh, air do ghaol thu,
Nochd gur faonraidh fùar thu ;
Thu'irt beul an ràfaird rium gum b'fhearr,
No Gearr-loch an Taobh-Tuatha,
Fhearann gortach, lan do bhochdain,
Gun socair aig tuath ann.

Beir mo shoraidh thìr a mhonaidh,
A's na'm beann còrrach, àrda,
Frìdh na'n gaisgeach 's na'n sonn gasda.
Tìr Chlann-Eachuinn Ghearr-loch,

Gur uallach, eangach, an damh breangach,
Suas tro' gleannan fàsaich,
Bi'dh cuach sa bhadan, seinn a leadainn,
Moch sa mhadainn Mhàì',

Gum b'e Gearr-loch an tìr bhaigheil,
'S an tìr phairteach, bhiadhar,
Tìr a phailteis, tìr gun ghainne,
Tìr is glaine fiälachd,
An tìr bhainneach, uachdrach, mbealach,
Chaomhach, channach, thioral,
Tìr an arain, tìr an tachdair,
Sithne, a's pailteas iasgaich,

Tìr an àigh i, tìr na'n àrmunn,
Tìr na'n sàr-fhear gleusda ;
Tìr an t-suaireais, tìr gun ghruaimen,
Tìr is naisle feile.

An tìr bhòrcach, na frìdh ro-mhor,
Tìr gun leon, gun dhèibhinn,
An tìr bhraonach, mhachrach, raonach,
Mhàrtach, laoghach, fhèurach.

Gu'n tì nollaig mhòr le sònas,
Gu comunn gun phràbar,
O'n's lionmhor gaisgeach
Le sàr acfuinn theid gu feachd na tràghad,
Mar shluagh Mhic-Chù'il le cruaidh fhiubhai',
Ruaig gun chùn' air strachdan ;
Bì'dh Muireardach maide fo' bhinn chabar
Gu stad i sa Bhraidh.

Ge do tha mi siubhal Galldachd,
Cha'n ann tha mo mhì-chuis,
Ge d' tha mi 'n taobh-s' ann
Tha mo rùin do'n chomunn chiùin nach priobal,

'Nam teirce' do'n là thig sibh o'n tràigh,
Gu seomar bàn na'm pìsean ;
Bi'dh cèol na'm feadan 's Eoin da spreigeadh
Gu beagadh 'ur mi-ghean.

Bi'dh bōla lan air bhord na'n dail,
Cuir surd fo chail na còisridh,
Bi'dh laoidh mu'n cuairt nach cluinnt' a luach.
Aig suinn chuir cuairt na h-Eòrpa
Bi'dh luagh a's hui-neag, duan a's iorran,
'S cuairt le sgil o'n òisich,
Aig buidhean ghasda, na'n arm sgaiteach.
Trèunmhor am feachd connsraidh.

'Nuair tharladh sibh san taigh-thabhairn,
Far an tràighte stòip leibh,
Cha b'e'n camran bhiodh n'ur pairt,
An uair a b'aide pòit dhuibh,

Ach mir', a's mánran, gaol, a's cairdeas
'S iomairt lamh gu'n dò-bheirt
'S bu bhinn ri eisdeachd cainnt 'ur bèul,
No iomairt mheur air òigl-chèol.

Cho fad sa dh'imich cliù na h-Alba,
Fhuaradh ainm na dùch' ud,
An am a h-uaislean dhol ri cruadal
'S Eachuinn ruadh air thùs dhiubh,
O là *Raon Flodden* na'm beum trôm,
A shocraich bonn na fiudhaidh,
Gu h-uallach, dōsrach, suas gun dōsgainn,
Uasal o stoc mhùirneach.

ORAN A RINN AM BARD ANN AN DUN-EIDIN.

AIR FÖNN—" *The Banks of the Dee.*"

SA mhadainn 's mi g-eiridh, 's neo-èibhinn a ta mi,
 Cha b' iouann a's m' abhaist, air airidh na'n gleann,
 O 'n thainig mi 'n taobh-s', chuir mi cùl ris gach mànan,
 'S cha bheag a chuis ghraine leam cannan na 'n Gall:
 Cia mar dh'fheudain bli subhach, 's mo chridh' an àit' eile?
 Gun agam ach pairt dheth, sa 'n àit' anns a bheil mi,
 Fo dhubhar na mòr-bheann, tha 'n còr dheth 's cha cheil mi,
 'S gur grain' leam bhi g-amharc, na th'agam na gheall.

O! 's tric bha mi falbh leat, a gheala-bhean na feile,
 Ann a doire na 'n gèug, a's air reidhlein na driùchd;
 S air Srathaibh a ghlinne, far bu bhinne gùth smeòraich,
 'S air iomair na 'n noineinean, fheoirneanach chùr',
 A dìreadh a mhulaich 'sa tional na sprèidhe,
 Gu Innseag na tulaich, air iomain sa chèitean,
 Bu neo-chionntach mànan, mo ghraidh-sa gun bhèud ann;
 'S gu 'm b'ait leam bhi g-cisdeachd ri sgeula mò rùn.

ORAN ANNS AM BHEIL AM BARD AG MOLADH
A LEANNAIN.—AGUS A DHUTHAICH FEIN.

AIR FÖNN—“ *O'er the muir among the heather.* ”

GUR e mis' tha briste, bruite,
Cia b'e ri'n leagainn mo rùnachd,
Mu'n ainnir is binne sùgradh,
'S mi ri giulan a cin' falaich.

LUINNEAG.

E ho rò mo rùn an cailin
E ho rò mo rùn an cailin
Mo rùn cailin suaire' a mhanrain,
Tha gach là' ag tigh'n' fo' m'aire.

Tha mo chridhe mar na cuaintean,
Mar dhuilleach nan crann le luasgan,
No mar fhiagh an aird na'm fuar-bheann ;
'S mo chadal luaineach le faire.
E ho rò, &c.

Shiubhail mi fearann na'n Gàel.
'S earrainn de Bhreatain air fàrsan
'S cha'n fhacas na bheireadh barr,
Air Finne bhàn nan tlà'-shuil meallach.
E ho rò, &c.

Bu bhinne no smeòrach Chèitein
Leam do ghlòir, 's tu còradh rèidh rium.
'S mo chliabh air lasadh le h-èibhneas,
Tabhairt eisdeachd dha d' bheul tairis.
E ho rò, &c.

Bu tu mò chruit, mò cheol, 's mò thailisg,
'S mò lèug phriseil, rimheach, aghmhor.
Bu leigheas èugail o na bhàs domh,
Na'm feudainn a ghnà bhi mar riut.
E ho rò, &c.

Gu muladach mi 's mi smaointinn,
Air cuspair mò chin' gun chaochladh,
Oigh mhin, mhaiseach, nam bàs maoth-gheal
'S a slìos caoin-tlà mar an canach.
E ho rò, &c.

Thà do dhealbh gun chearb, gun fhiarradh,
Min-gheal, fìor-ghlan, dìreach, lìonta,
'S do nadur cho seamlì 's bu mhiannach,
Gu pailt, fiälaidh, ciallach, banail,
E ho rò, &c.

Air fad m' fhuireach an Dun-eidin,
Cumail comunn ri luchd Bèurla
Bheir mi 'n t-soraidh so gu'n treigsinn
Dh' ionnsaidh m' eibhneis ann sna gleannaibh.
E ho rò, &c.

Ge do tharladh dhomh bhi 'n taobh-sa,
Gur beag mo thlachd dheth na dù'-ghaill,
'S bi'dh mi nis a' cuir mo chùl riu,
'S a deanamh m' iùil air na beannaibh,
E ho ró, &c.

Gur càtrom mo ghleus, a's m' iompaidh,
'S neo-lodail mo cheum o'n fhonn so,
Gu tìr àrd na'n sàr-fhear sunndach,
'Sa treigsinn Galldachd na'm dheannamh.
E ho ro, &c.

Diridh mi gu Tulach-Armuinn,
Air leth-taobh Srath mìn na Lairce,
'S tearnaidh mi gu Innseag blà-choill
'S gheibh mi Finne bhàn gun smalan.

E ho rò mo rùn an cailin
E ho rò mo rùn an cailin,
Mo rùn cailin suairce mhanrain,
Tha gach là a'g tigh'n fo m' aire.

John Graham
West Broughton
1830

MOLADH AN UISGE-BHEATHA.

LUINNEAG.

Hò rò gur toigh leinn drama,

Hò rò gur toigh leinn drama,

Hò rò gur toigh leinn drama.

'S ioma fear tha'n geall air.

Mo ghaol an coilgearnach spraiceil,

Dh'fhàs gu foirmeil, meamnach, maiseach,

Dh'fhàs gu spèiseil, treabhach, tapaidh,

Neo-lapach san ainhireit.

Hò rò, &c.

Ach trocair g'an d' fhuair a chailleach,

Bha uair-eigin anns na Hearadh,

Cha mheasa ni mi do mholadh,

Ge do lean mi 'm fonn aic'.

Hò rò, &c.

Thagh i'm fonn so, 's sheinn i cliù dlut,

Dh'aithnich i'n sgoinn a bh'ann san drùtbaig,

'Nuair a bhiodh a broinn san rùpail,

B'e rùn thu bhi teann oirr'.

Hò rò, &c.

Ach 's tu 'm fear briodalach, sùgach,

Chuireadh ar mi-ghean air chùl duinn,

'S a chuireadh teas oirn san dùlachd,

'Nuair bu ghnù an geamhradh,

Hò rò, &c.

Stuth glan na Toiseachd, gun truailleadh,
 Gur òc-shlaint choir am b'eil buaidh è ;
 'S tu thogadh m'inntinn gu suairceas,
 'S cha b'è druaib na *Frainge*.
 Hò rò, &c.

'S tu 'n gill' èibhinn, meanmnach, boidheach,
 Chuireadh na cailleachan gu bòilich,
 Bheireadh seanachas as na h-òighean,
 Air ro-mhòid am baindeachd.
 * Hò rò, &c.

Chuireadh tu uails' anns a bha'-laoch,
 Sparradh tu uaill anns an arrachd,
 Dh' fhàgadh tu cho suaire' fear dreamach,
 'S nach biodh air' air dreannan.
 Hò rò, &c.

'S tu mo laochan soitheamh, siobhalt,

Cha bhi loinn ach far am bi thu,

Fograi' tu air falbh gach mi-ghean

'S bheir thu sìth a aimhreit'.

Hò rò, &c.

'S mor tha thlachd air do luchd tòireachd,

Bithidh iad fiälaidh, pailt ma'n stòras,

Chaidh cha sgrubair 's an taigh-òsd iad,

Sgapadh òir na deann leo.

Hò rò, &c.

Cha' n'eil cleireach, no pears eaglais.

Crabbach, teallsanach, no sagart,

Dha nach toir thu caochladh aigne—

Sparra' cèill san amhlair.

Hò rò, &c.

Cha' n'eil cleasaich anns an rioghachd

Dha' m bu leas a dhol a strì riut,

Dh'fhagadh tu e-san na shineadh,

'S pioban as gach ceann deth.

Hò rò, &c.

Dh'fhagadh tu fear mosach fiälaidh,

Dheana tu fear tosdach briathrach,

Chuire tu sög air fear cianail,

Le d' shoghraidhean greannar.

Hò rò, &c.

Dh'fhaga' tu cho slàn fear bachdach,

'S è gun ìch, gun öich, gun acain,

G-eiridh le sunnd air a leth-chois,

Gu spailpeil a dhàmhsa.

Hò rò, &c.

Chuire' tu bodaich gu beadradh,
    'S na cromaichean sgröğach, sgreagach,
Gu èiridh gu frogail, sa cheigeil,
    Ri sgeig air an t-shean aois,
    Hò rò, &c.

Bu tu suiricheadh mo rùin-sa,
    Ge d' thu'irt na mnathan nach b'fhiù thu.
'Nuair a thachras tu sa chuil riu,
    Bheir thu cùis gun taing dhiu.
    Hò rò, &c.

Bu tu cairid an fhir-flacail,
    Bheireadh fuasgla' dha gu tapaidh.
Ge nach òl e dhiot ach cairteil,
    'S blasdmhoirid a chainnt e.
    Hò rò, &c.

Tha cho liugha buaidh air fàs ort,

'S gu la-luain nach faod mi'n aireamh,

Ach 'se sgaoil do chliù 's gach àite.

Na Bàird a bhi'n geall ort.

Hò rò, &c.

Thogadh ort nach b'fheairde mis thu,

Gun ghoid thu mo chuid gun fhios uam ;

Ach gun taing do luchd do mhiosgainn

Cha chreid mise drannd dheth.

Hò rò, &c.

Ach bha mi uair, 's bu luachmhor t-fheum dhomh.

Ge nach tuig mal-shluagh gun chèill e,

Dum amabam, sed quid refert,

Na ghràisg *quæ amanda.*

MAC-NA-BRACHA.

'Nuair a rinn am bàrd an t-òran ro' sgrìobhta, tharladh gu'n robh Duanair' àraidh na nabuidheachd, a bha'n duil gun robh e-fein cho comasach, air an uisge-bheath' a dhìtheadh, sa bha 'm bàrd air a mholadh; agus thoisich e air anns na briathrean so:—“ *Hò rò cha toigh leinn drāma, leannan na'm fear aimh-reith,*” &c.

Rinn am bàrd an t-òran a leanas ann an eiric an òrain sin.

LUINNEAG.

'S toigh linn drāma, lion a ghlaire,

Cuir an t-shearrag sin an nall;

Mac-na-brach' an gille gasda,

Cha bu rapairean a chlann.

Ge b'e dhi-mol thu le theangaidh,

B'ole an aithne bha na cheam,

Mar d'thig thu fhathast na charamh,

G'um bheil mo bharail-sa mealt'.

'S toigh linn drama, &c.

Na'm b'e duine dha nach b'èol thu,
Dheana' fòirneart ort le cainnt,
Cha bhidheamaid fein dha leanmhuinn,
Chionn 's gu'm biodh do shealbh air gann,
'S toigh linn drama, &c.

Ach fear a bha greis na d' chomunn,
Cha b'e chomain-s' a bh'ann
Bhi cuir mi-chliù air do nadur,
Gur an dha-sa bhios a chall,
'S toigh linn drama, &c.

Co dh'àoireadh fear do bhèusan?
Ge do bheirt' e fein sa'n *Fhraing*,
No dhi-nholadh stuth na Toiseachd?
Ach trudar nach òladh dràm.
'S toigh linn drama, &c.

Stuth glan na Toiseachd gun truailleadh,

An ìoc-shlaint is uaisle t' ann,

'S fearr gu leigheas na gach lithich,

Bha no bhitheas a measg Ghall.

'S toigh linn drama, &c.

Cia mar a dheanamaid banais ?

Cumhnanta, no ceangal teann ?

Mar bi drām againn do'n Chleireach,

Bu leibeideach fèum a pheann,

'S toigh linn drama, &c.

Tha luchd crabhaidh dha do dhiteadh,

Le cùl-chaint a's briodal feall,

Ge d' nach aidich iad le'm beoil thu,

Olaidh iad thu mar an t-àllt.

'S toigh linn drama, &c.

A Chlèir fein, ge sèunt' an cota,
Tha'n sgornanaibh ort an geall,
Tha cuid ac' a ghabhas fraoileadh,
Cho math ri saighdear sa' champ,
'S toigh linn drama, &c.

An t-OLLA MAC-IAIN * le Bheurla,
Le 'Laidin a's 'Ghreugais-chainnt,
Gu'n d' fhag stuth uaibhreach n'an Gàèl.
Teang' a chànanaich ud mall.
'S toigh linn drama, &c.

'N uair thug e ruaig air feadh na h-Alba.
'S air feadh na'n garbh-chrìoch ud thall
D' fhag mac-na-brach' e gun lide
Na amadan liodach, dall.
'S toigh linn drama, &c.

* Dr. Samuel Johnson.

Gu'm b'ait leam fein, fhir mo chridhe,

Bhi mar ri d' bhuidhean 's gach àm,

'S tric a bha sinn ar dithis

Gun phìob, gun fhidheil, a danns !

'S toigh linn dràma, lion a ghlaine,

Cuir an t-shearrag sin an nall,

Mac-na-brach' an gille gasda,

Cha bu rapairean a chilann.

MOLADH NA H-OIGHE GAËLICH.

AIR FÖNN—" *Mount your baggage.*"

A Nighean bhòidheach
An òr-fluilt bhachalaich,
Nan gorm-shuil mìogach.
'S na mìn bhàs sneachda-gheal.
Gu'n siubhlain reidhleach
A's sleibhtean Bhreatain leat.
Fo earradh sgaoilte
De dh'aodach breacain orm,

'S e sud an t-eideadh
Ri 'n eireadh m'aighe-sa,
'S mo nighean Ghàèlach,
Aluinn agam ann ;
O bheul na h-òidhche
Gu soills' na madainne,
Gu'm b'ait nar sùgradh
Gun dùiseal cadail oirn.

Ge d' tha na bain-tighearnan
Gallda, fasanta,
Thug òigh na Gàelig,
Barr am mais' orra,
Gur annir shoighn i
Gun sgoid re dearc' oirre,
Na h-earradh glè-mhath
De dh'eadach breacanach.

Gur foinnidh, milcanta,
Direach, dreachmhor, i,
Cha lùb am feornain
Fo broig 'nuair shaltras i ;
Tha deirge a's gile
Co-mhire gleachdanaich,
Na gnùis ghlil, èibhinn,
Rinn cèudan airtneulach.

Rèidh dheud chomhnard
An ordugh innealta,
Fo bhilibh sàr-dbaitht',
Air blàth *bhermillian* ;
Tha h-aghaidh nàrach
Cho làn de chinealtachd,
'S gun d'thug a h-aogas.
Gach aon an ciomachas.

Gur binne còradh
Na òraid fhileanta,
Tha guth ni's ceòlmhoir',
Na òigh-cheol binn-fhaclach,
Cha laidheadh bròn oirn,
No leon, no iomadan,
Ri faighinn sgeul duinn
O bheul na finne sin.

'Nuair thig a Bhealtainn,
'S an Samhradh lùsanach,
Bi'dh sinn air àiridh,
Air àrd na'n uchdanan.
Bi'dh cruit nan gleanntaibh
Gu canntair, cuirteasach,
Gu tric gar dùsgadh
Le surd gu moch-eiridh.

'S bi'dh 'n crodh, 's na caoraich,
'S an fhraoch ag inealtradh,
'S na gobh'raibh bhailg-fhionn,
Gu ball-bhreac, bior-shuileach,
Bi'dh 'n t-àl 'san leimnich
Gun cheill, gun chin orra,
Ri gleachd 's ri cōmhrag
Sa snòtach bhileagan.

Bi'dh mise, a's Màrai
Gach là 'sna glacagan,
No'n doire gèugach
Na'n èunan breac-iteach,
Bi'dh cuach, a's smeòrach,
Ri ceòl 's ri caiseamachd,
'Sa gabhail òrain
Le sgòrnain bhlasda dhuinn.

ORAN

(A RINN AM BARD)

MAR GUN DEANADH OIG-FHEAR D'A LEANNAN, AIR
DH'I A THREIGEADH, AGUS TAOBHADH RI
PIOBAIR A MHUINNTIR CHINN-TAILE.

B'E turus na dunach, gun bhuinig,
Gun phiseach, dhomh fein,
Thug mis' o na bhaile,
Na null air a bheallach an dè;
Ge d' tharladh dhomh fhaighinn,
Gu'm b'fhearr leam an naigheachd na brèug,
Mo leannan bli pòsadh
Fear eile, le deoin o'n a Chlèir.

Air failirinn, illirinn, uillirinn,
O 's mi càoidh!
'S cruaidh fhortan gun fhios,
A chuir mis' ann a luib do ghaoil.

Cha dirich mi tuille
 Ri èid-bheann, no mullach na'n stùchd,
 Far 'm bi na feigh bhreangach
 A g-eiridh nan dreangainn gu h-àr ;
 Gun dhiuchui'naich m' aire-sa
 Guileag na h-eal' air a bhùrn,
 Cha ghiulan mi gunna,
 Cha mhò ni mi furan ri cù.

Air failirinn, illirinn, &c.

Cha d'theid mi do'n ghleannan
 An cluinnir guth tairis na cuaich,
 A's luinneag na smeòraich,
 Am barraibh na'n rò-chrannaibh shuas,
 Bi'dh òganaich gheanach
 A sùgradh ri leannanan suaire ;
 'S bi'dh mise fo mhi-ghean
 Gu'n caidil mi diblidh san uaigh !

Air failirinn, illirinn, &c.

'Nuair dh'amhairc mi cheud uair,
 Bean t-èugais, do cheill, a's do chliù,
 Gun d'fhàs, mo ghaol mairean
 'S e sìr thigh'nn fos-near dhomh nì's mò;
 Bha mise gu gòrach, dha t-altrum
 Le dòchas, a's duil;
 Gu'm bitheadh tu deonach,
 A rithist mo phòsadh ri ùin.

Air failirinn, illirinn, &c.

Ge duilich le m' chairdean, mo mhulad.
 Mo chàs, a's mi 'm pèin,
 Gur docair mo leigheas.
 Gun m' fhurtachd ri fhaighinn aig leigh.
 Tha dòruinn mo chridhe,
 Fadheoidh dha mo ruighinn cho mènd,
 On threig thu mi Mhairiread,
 Gur deacair mo thearmunn o'n Eug!

Air failirinn, illirinn, &c.

Air leam nach b'e 'n gliocas,
Dhomh fein sud gun tuitinn an gàol
A chailin a thrèig mi
Sa chuir an neo-spèis mi cho faoin ;
Na smaointaichinn ceart air,
Gu fasadh an lasair sin càoin ;
Gu'm bathain i buileach,
'S cha chuireadh i tuille mi 'n làoid.

Air failirinn, illirinn, &c.

Ma flhuair thu do raoghain
Do fhearaibh an domhain gu lèir,
Tha fios aig na h-eòlaich
Ma bhuilich thu treòireil do spèis—
A sùgradh, sa beadradh,
Ri rianadair fheadan nan glèus,
A's pealaid na caorach
A glacadh na gaoith as a bhèul,

Air failirinn, illirinn, &c.

Ged' tha mi gun ealaidh,
 Gun airgead, gun onair, gun stòr,
 Gun chruit, gun cheòl piobain,
 Cha laidh mi fo mhi-dhean dba 'm dheoin,
 O'n chuimhnich mi uis air,
 Gun tog mi mo mhisneach ni's mō.
 Bi'dh mis' ann an Gearr-Loch,
 Bi'dh tus an Cinn-tàile na 'm bō.

Air failirinn, illirinn, uillirinn,
 O 's mi càoidh !
 'S cruaidh fhortan gun fhios,
 A chuir mis' ann a luib do ghaoil.

ORAN AIR CUPID, &c.

LUINNEAG.

Hò rǒ *ladie* dhuì', hò rǒ eile.

Hò rǒ *ladie* dhuì', hò rǒ eile.

Hò rǒ *ladie* dhuì', hò rǒ eile.

Gu'm b'èibhinn le m'aigne

An *ladie* na'm feudadh.

Nach mireagach *Cupid*,

'S e sùgradh ri mbathair,

Dia brionnach gun suilean,

An duil gur ceòl gair' e.

A' tilgeadh air thuaiream,
Mu'n cuairt anns gach àite,
A shaighdean beag, guineach,
Mar's urrainn e'n sàthadh.

Hò rő *ladie* dhui', &c.

Bha sagart 's na crìochan,
'S bu diaghaidh 'm fear leughaidh,
Air dunadh le creideamh,
'S le eagnachd cho eudmhor;
'S b'ann a cheann-eagair,
A theagasg bli bèusach
Gun ofrail a nasgadh
Aig altairean *Bhenuis*.

Hò rő *ladie* dhui', &c.

'Nuair a chunnaic a bhaindia,
Fear-teampuil cho dùire,
Gun urram dh'a maildeachd,
Gun mhiagh air a sùgradh,

Chuir i 'n dia dalldach,
Beag, feallsach, gun suilean,
Dh' fheuchain am feudadh e,
A ghlèusadh gu h-urlain.

Hò rő *ladie* dhui', &c.

'Nuair dhiuchd an dia baothar,
Beag, faoilteach, mu'n cuairt da,
Gun thilg e air saighead,
O chailin na bùaile
Chaidh 'n sagart na lasair,
'S cha chuirt as gu là-luain e,
Mar bhiodh gun gheill e,
Do *Bhenus* san uair sin.

Hò rő *ladie* dhui', &c.

'S b'e aidmheil an Leblit,
'Nuair a b' èigin da umhlachd,
Gu 'm b' fheairde gach buachaille
Gruagach a phùsadh.

'S bha cailin na buaile,
Cho buan ann a shuilean,
'S gun robh i na aigne,
Na chadal 's na dhùsgadh.

Hò rő *ladie* dhui', &c.

'S e fàth ghabh an sagart,
Air caidridh na h-òighe,
Air dha bhi air madainn,
Ga h-aidmheil na sheomar,
A glacadh 'sa leagadh,
Air leabaidh bhig chombnaird,
'S mu's maitheadh è peacadh,
Bhi tacan ga pògadh.

Hò rő *ladie* dhui', &c.

CUMHADH A BHAIRD AIR SON A LEANNAIN.

AIR IONS—“*March to Lochaber.*”

GED' is socrach na leabaid'.
 Cha'n e'n cadal mo mhian,
 Leis an luasgans' th'air m'aigne,
 O chionn fad' agus cian,
 Gu 'm beil teine na lasair,
 Gun dol as ann mo chliabh,
 Tabhairt brosnachadh gèur dhomh,
 Gu bli g-èridh 'sa triall.

CO'-SHEIRM.

Seinn eibhinn, seinn eibhinn,
 Seinn eibhinn an dàil,
 Seinn eibhinn bhinn eibhinn,
 Seinn eibhinn gach là,
 Seinn eibhinn, binn eatrom,
 Seinn eibhinn, do ghnà
 Seinn eibhinn, seinn eibhinn,
 Chuireadh m' easlain gu làr.

Tha mi còrr a's trì bliadhna,
 Air mo lionadh le gaol,
 'S gach aon là dhiu stiuradh,
 Saighead ùr ann mo thaobh;
 Cia mar 's leir dhomh ni taitneach,
 Dh'aindeoin pailteas ma mhaoin?
 'S mi as èugmhais do mhanrain,
 Bhiodh gun ardan rium saor.

Seinn eibhinn, &c.

'Se do mhanran bu mhiann leam,
'Se tigh'nn gun fhiaras gu'n ghruaim,
Mar ri blasdachd na h-òraid,
'Se bu cheòl-bhinne fuaim ;
Dh'èireadh m' inntinn gu h-àbhachd,
Ri linn bhi g-aireamh gach buaidh.
A bha co'-streupadh ri m' leannan
Baindidh, farasda, suaire.

Seinn eibhinn, &c.

'S gur gile mo leannan
Na'n eal' air an t-snàmh,
Gur binn' i na'n smeòrach,
Am barraibh rò-chram sa mhàigh,
Gur e geann'achd a bèusan,
'S i gun eacoir na càil,
A lub mise gu geilleadh
Air bheag eigin do ghradh.

Seinn eibhinn, &c.

Gu'm bheil maise na h-eudann,
Nach feudainn-s' a luaidh,
Tha i pailt ann an ceutaidh,
'S an ceill a thoirt buaidh,
Gun a coimeas ri featuinn
Ann an speis, san taobh tuath,
M' òg mhìn-mhala bhaindidh,
Thogadh m' inntinn o ghruaim.
Seinn eibhinn, &c.

'S ge do bhithinn an èugail,
Agus leigh air toirt dùil,
Nach biodh furtachd an dàn domh,
Ach am bàs an gearr ùin',
Chùireadh èugas mo mhin-mhal',
Mo mhi-ghean air chùl,
Ghlacain binneas na smeòraich
A's gheobhainn sòlas as ùr.
Seinn eibhinn, &c.

Ge binn cuach 's ge binn smeòrach,
'S ge binn coisir 's gach crann,
Seinn eibhil dhomh 'n coill smùdain,
Theich mo shugradh-s' air chall—
Tha mi daoman a smaointeach,
Air mo ghaol ann sa ghlean,
'S mi air tuiteam an mi-ghean,
Gun a briodal bhi ann.

Seinn eibhinn, &c.

'Nuair a bhithinn-s' 's mo mhìn-mhala
An gleannan rimheach na cuaich,
No 'n doire fàsach na smeòraich,
Gabhail sòlais air chuairt;
Cha mhaileirtinn m' eibhneas
O bhi ga h-eugmhais càr uair,
Air son stòras fhir-stata,
Dh' aindeoin airdid an uail.

Seinn eibhinn, &c.

Ge bu Rìgh mi air Albainn,
Le cuid airgid a's sprèidh
B'e mo raoghainn mo mhin-mhal'.
Thar gach rìbhinn dhomh fein.
Cha bu shuaimhneas gu bàs domh
'N aon àite fo 'n ghrein,
'S mi as eugmhais do mhànrain.
Gus mo thearnadh o bhèud.

Seinn eibhinn, &c.

Ach mosg'leam thairis a mi-ghean,
'S cuiream dìth air mo ghruaim,
Beò nì's faide cha bhi mi
Gun mo mhin-mhala shùaire !
Oig mhin beir mo shoraidh
Leat na choirean so shuas,
Seinn mo rùin ann sa ghleannan.
'S tuigidh 'n cailin e uat.

Seinn eibhinn, &c.

CUACHAG NA'N CRAOBH.

A CHUACHAG na'n craobh, nach truagh leat mo chaòidh.
G-òsnaich ri òidhch' cheòthar
Shiubhlainn le'm' ghaol, fo dhubhar na'n craobh.
Gu'n duin' air an t-saoghal fheòraich,
Thogainn ri gaoith an monadh an fhraoich,
Mo leabaidh ri taobh dòrainn—
Do chrùtha geal caomh sinte ri m' thaobh,
'S mise ga'd' chaoin phògadh.

Chunna' mi fèin aisling, 's cha bhrèug,
Dh'fhag sin mo chrè brònach,
Fear mar ri tè, a pògadh a bèul,
A brìodal an deigh pòsaidh,
Dh'ùraich mo mhiann, dh'ath'rich mo chiall,
Ghul mi gu diann, dòimeach,
Gach cuisle agus feith, o iochdar mo chleibh
Thug iad gu leum co'-lath !

Ort tha mo gheall, chaill mi mo chom,
Tha mi fo thron chrèuchdan,
Dh'aisigeadh t-fhonn slainte do'm chom,
Dhiuchdadh air lom m' èibhneas,
Thiginn ad dhàil, chuirinn ort fàilt',
Bbithinn a ghraidh rèidh riut—
M'ulaidh 's mo mhiann, m' aithear 's mo chiall,
'S ainneir air fiamh grein' thu.

Thuit mi le d'gháth, mhill thu mo ráth.

Striochd mi le neart dòrainn

Saighdean do ghaoil sàit' anns gach taobh,

'Thug dhiom gach caoin co'-lath,

Mhill thu mo mbais, ghoid thu dhreach,

'S mbendaich thu gal bròin domh;

'S mar fuasgail thu trà, le t-flhuran 's le t-fhàilt'

'S cuideachd am bàs dhomh-sa!

'S cama-lubach t-fhàlt, fanna-bhuidh' na'n cleachd,

'S fabhradh na'n rösge àluinn;

Gruaidhean mar chaor, broilleach mar aol.

Anail mar ghaoth gàraidh—

Gus an cuir iad mi steach, an caol-taigh n'an leac

Bi'dh mi fo neart cràidh dheth,

Le smaointinn do chleas, 's do shùgradh ma seach,

Fo dhuilleach na'm preas blàth'or.

'S milis do bheul, 's comhnard do dheùd.

Suilean air lùdh àirneig,*

'Ghiùlaineadh brèid, uallach gu feill,

'S uasal an reul àluinn—

Ach 's truagh gu'n an t-èud tha'n uachdar mo chleibh.

Gad bhualadh-s' an ceud àite

Na faighinn thu rèidh pùsd' on a chlàir

B'fhasa dhomh-fèin tearnadh.

'S tu 'n ainmhir tha grinn, mìleanta, binn.

Le d' cheileire, seinn òran,

'S e bhi na do dhàil a dh'òidhche sa là,

Thoilicheadh càil m' òige :

Gur gile do bhiann no sneachd air an fhiar,

'S no canach air sliabh mointich,

Na dheanadh tu rùin tarraing rium dhù'

Dheanainn gach tùrs' fhògar.

* A sloe, a berry of the blackthorn.

Càirair gu rèidh clach agus crè
Ma'm leabaidh-s' a bhri t-naisle—
'S fada mi 'n èis a feitheamh ort fèin
'S nach togair thu ghèug suas leam,
Na b'thu-'s bhiodh tinn, dheanainn-sa luim.
Mas biodh tu fo chuing truaighe,
Ach a's goirid an dàil gu faicear an là.
'M bi präsgan a'g trà'l m'uaigh-sa !

Mollachd an tùs, aig a mnaoi ghlùn,
Nach d' adhlaic sa chùil beò mi !
Mu'n d' fhuair mi ort iùil ainnir dheas ur,
'S nach dùirig thu fiù pòg dhomh,
Tinn gu'n bli slàn, dùisgt' as mo phràmh,
Cuimlmeachach dàn pòsaidh ;
Mo bheannachd ad dheigh, cheannaich thu-fein,
Le d' leannanachd gle òg mi.

ORAN EADAR AM BARD, AGUS CAILLEACH-
MHILLEADH-NA'N-DAN; ANNS AM BHEIL AM
BARD AIG MOLADH A LEANNAIN; AGUS A'
CHAILLEACH GA DI-MOLADH.

AM BARD.

ACH gur mise tha duilich,
'S mi gu muladach truagh,
Cha'n urra mi aireamh
Mar a tha mi 's gach uair,
Gum bheil dōrain mo chridhe,
Dha mo ruighinn cho crùaidh,
Leis an chion' thug mi'n ribhinn,
O nach dirich mi suas.

A' CHAILLEACH.

Tosd a shladi', 's dean firinn,
 'S na bi g-innsea' na'm brèug,
 Cha chreid mi bh'uat fathasd,
 Nach 'eil da'ich do sgènl,
 Ma tha i cho maiseach,
 'S cho pailt ann an ceill,
 'S nach urra' mi t'aicheamh,
 Bheir mi barr dh'i thar chènd.

Ma's i Ribhinn do leannan,
 Faire ! faire ! *brabhoe* !
 Cha bhi t-onoir gun anbharr ;
Your servant, my Lord,
 Mar a foghainn leat gruagach,
 Ach te uasal le sròl,
 Gus am faic mi do bhanais,
 Cha chan mi ni's mò.

AM BARD.

Tha mo leannan nì's àilte,
Na tha sa'n Roinn-eòrp,
Gur gile, a's gur glain' i
No canach an fheòir,
Gur binne no chlàrsach
Leam àbhachd a beoil,
Aig a mhiad s' thug mi ghaol d'ì,
Cha 'n fhaod mi bhì bèò !

A' CHAILLEACH.

'S tu d' fhosgal thar choir e,
'S nàch sòradh a bhrèng,
'Sa liughad gnùis rò-ghlan
'Sa'n Roinn-eorpa gu leir,
Ma's a samhladh dh'ì 'n canach.
Cha'n' aithne dhomh fheum ;
Ma's è 'gaol a bheir triall ort,
Deagh bhliadhn' as do dhèigh.

Ma's a binne no chlàrsach
Leat àbhachd a beoil,
Gur neonach nach cuala' sinn
Luaidh air a ceòl ;
Mar a h-ealaidh os n' iosal
Ann an diomhaireachd mhòr.
Ris an eireadh a chridhe,
Gun ach tri-'ear ma còir.

AM BARD.

'Si mo Leannan an '*Eucag*
Air na ceudan thug barr,
Gnùis shoilleir, caol-mhala',
Suil thairis, ghorm, thlà,
Beul min mar an t-shirist
O' milis thig fàilt',
Gruaidh dhearg mar na caoran,
Sud aogais mo ghraidh.

A' CHAILLEACH.

Mar b' e iteach na *feucaig*,
Cha bhiodh speis dh' i no diùdh
Cha'n 'eil math innt' no dolaidh
Mar a toillich i 'n t-shùil
Chuir a h-ionan, sa casan.
Mi-dhreach air a mùirn.
Ge d' tha spailp as a h-eideadh.
Gur eun i nach fiù.

Gnuis shoilleir, caol-mhala,
Suil thairis, ghorm, thlà.
Ge d' tha taitneachdain seal aunt.
Cha mhair iad ach gearr,
Iathaidh billibh dearg, daite,
Teangaidh sgaiteach, lom, ghèarrt',
'S mar tha seirce na'n gruaidhean,
Cha bluain' iad na càch !

ORAN A RINN AM BARD DO CHAILIN ARAIDH MAR
 GUM BITHEADH E RI SUIRIDH OIRRE; AIR
 DHÌ ANABARRA TAMAILT' A GHABHAIL AIR
 SON GUN NOCHDADH SE E FEIN IDIR RIA.

AIR FOSN—" *O! gin I had her happy wad I be.*" &c.

C'HAIDH mì shuire' air nighean,
 Bhoidheach, bharr-fhiomh, bhuidhe,
 'S ann a phill mi rithist,
 Mar gu'm bidhinn maol.

LUISNEAG.

Leis a bhall-da-rathrie,
 Hù-ò, hù-ò, haraidh,
 Leis a bhall-da-rathrie,
 Hù-ò, haraidh, hù.

Oidheche dhorcha Dhomhnaich,
Mar nach d' ordaich Pol domh,
Thug mi ruaig air mointich,
Dh'iarraidh pòg a's gaol,
Leis a bhall da rathrie, &c.

Dh' iarraidh gaol a's poige,
Air a' nighein bhoidhich,
Aimir na Rinn-Eorpa,
Ged' tha comhnaidh 'n taobhs',
Leis a bhall-da-rathrie, &c.

Cha laogha na diuchd,
A gheobhadh maoin de' dùrachd
'S mor an call chuir sùd oirn,
Chaidh a' chuis' fa-sgaoil,
Leis a bhall-da-rathrie, &c.

Thog mi orm gu frögail,
Beul an ainmoich agam,
Cha b'ann cröm mar bhodach,
Ach gu fada caol.
Leis a bhall-da-rathrie, &c.

Is ioma' poll a's iobar,
Ann an d' fhuair mi leagadh,
Le mo chasaig cheigich,
Falbh na'n creag sa'n fhraoich.
Leis a bhall-da-rathrie, &c.

Bha fear eòlais agam,
Domhmullach na'm beannaibh,
Sealgair geoidh a's eala'
'S cliabhain mear a mhaoir.
Leis a bhall-da-rathrie, &c.

'Nuair chuala mi h-aidm-bail,
Phaisg mi 'n taod ma claigeann
Sud *Roger* a chadal,
Cha d' thuird bradai dùrd.
Leis a bhall-da-rathrie, &c.

B'eigin tille dhachaidh,
Mar dhuine gun tapadh,
Aig nach biodh do dh'acfuinn',
Na readh ceart air mnaoi'.
Leis a bhall-da-rathrie, &c.

'Nuair a theid mi laidhe
Cha'n fhaigh mi laic chadail,
Le mo bhall-da-rathrie
'G-eiridh ri mo thaobh!
Leis a bhall-da-rathrie, &c.

ORAN DO'N CHAILIN CHEUDNA,

AIRSON MOR DHIUMB A BHI AICE RIS A BHARD;
 NACH DO MHOL E I ANNS AN ORAN ROÍ-
 SGRIOBHTA.—CHUALA' 'M BARD SIN, AGUS
 THA 'N T-ORAN A LEANAS MAR CUM B'ANN DA
 MOLADH.

AIR FÖNN—“ *Lennox's love to Blantyre.* ”

LUINNEAG.

Thogainn fonn gu h-iullagach.

Le sög neo-throm, gu'n duilichinn,

Gu cridheil, sunndach, cuirealdach,

'S mi 'g-nullachadh gu mànan.

O! dheilbhinn* thoir a ghealach ort,

Gabh àit' a' measg nu'm *planatan*,

* A doll or image.

Cha 'n ionad comhnuidh 'n talamh dhut'.

Ach speuran soilleir sàr-ghlan !

Thogainn fonn gu h-iullagach, &c.

Mar Ban-dia dhiuchd o'n athar thu,

Cha d'fhuaradh samhladh fathasd dut,

Cha bhuineadh dhuinne labhairt ort,

'S nach athais sinn dha t-aireamh.

Thogainn fonn, &c.

Ach o'n as dùilidh talamhaidh thu,

Bheir mis' an iumnsaidh dhearbhta rium,

'S bi'dh dùrachd mo mhiac-meanmuine.

Gu t-ainm a chuir ni 's àirde.

Thogainn fonn, &c.

Gur dealraiche no gheala-ghriann thu,

Air barra-bhilidh na'n sealg-bheannaibh.

Cuir dearg laimhir air garbh-shleibhtean.

Ma anmoichid na'n tràthan !

Thogainn fonn, &c.

Gur euspair binn gach Filidh thu,

An ceòl 'sa fuinn, sa'n iongantas,

Is tu dhannsadh grinn a' *mhinibhit*,

'S *quadrilleachan* na Spainnte.

Thogainn fonn, &c.

Thig cinneabhar lomhail ban-righ dhut.

Le srol na'n òr-chrios Frangach air,

'S tu dheilbhinn òg gun samhla' dh'i

'Measg bhain-tighearnan le t-ailteach !

Thogainn fonn, &c.

Bi'dh diuchdachan ag umlachdadh,

'S a tuiteam air an gluinean dut,

A's ciuin-shealladh do ghnùis-ghille,

Mar ùr-chasg o' na bhàs dhiobh.

Thogainn fonn, &c.

Tha inmseag chaidreach, chaoimhneasach,

An aite beag os-roinn agad,

A's òr-cheardan air òidhcheachan

Cuir *dhaoimeanan* mar *gheard* oirr' !

Thogainn fonn, &c.

Criut-chiul na'n lù-chleas Eadailteach

Gu muirneach, cùirteal, beadarach,

Ma dheonaich Pòl, no Peadar e

Bheir breabadaich air clàrsair !

Thogainn fonn, &c.

ORAN EILE DO'N CHAILIN CHEUDNA.

AIR DHI DUAIS A THOIRT DO PHILIDH ARAIDH AIR
SON AOIR A DHEANAMH DO'N BHARD.

AIR AN FHONN CHEUDNA.

LUINNEAG.

A nighean na biodh faran ort,
Ge boidheach, buidhe, barr-flhion thu.
Cha bhiodh mi fein ga m' fharrach ort.
'S rò-mbath an äiridh each ort.

Na bi'n gruaim mi's faide rium,
'S na bi' toirt duais air abartas,
O'n 's leam-sa buaidh na h-agalaidh.
O'n aibidil o'n d'fhas i.
A nighean, &c.

Tha tighinn fodham innseadh dhut,
Gun cualadh mi sgeul' mi-cheutach,
Ach mas a breug na firinn è,
Cha chuir mi 'n ir' e'n drasta.
A nighean, &c.

Ma dbial thu air son misneach
Thoirt do bhàrdan maol na'n ciotagan.
Biodh gannra gorm na piosagraich,
A nis agad mar chlàrsair,
A nighean, &c.

Cha b'e sud dan a t-shonais da,
Na 'm b' fhiach an tàsg a chronachadh,
'S nach b' ioghnadh òigh cho conach riut,
A cheannach sgoil Aos-dana.
A nighean, &c.

'S a bhri' gach sgeul' a chuala' mi,
Mar breug a ruidh le buaitheam e,
Gun chuir na fir cho suarach thu,
'S nach d'thoir iad luaidh gu bràth ort.
A nighean, &c.

Gu'n dhiult Fear bànn Ghlinn-Tanagaidh,
Do cheudan marg a's teannadh riut,
Mar ghrainich thu le eanadas,
Fir òga, gheala, Ghearr-Loch.
A nighean, &c.

Cha cheil mi ort gun innseadh dhut,
Nach cliù air cailin finealta,
'Nuair dh'iarras fear gu sìobhalt i,
Gu'n toir i mi-mhodh dha-san.
A nighean, &c.

Cha b'ionnan sud 's mo leannán-sa,

Gur faoilteach, failteach, farasd i,
Gur eibhinn, sùgach, geanach i,

'S i beusach, banail, nàrach.

A nighean, &c.

Gur dealbhach, foineamb, direach i,

Gur loinneil, soilleir, fìor-ghlan, i,
Gur slios-ghlan, fallain, min-gheal i,

'S gu'm b' àit leam fein bhi laimb r'i.

A nighean, &c.

Gur tapaidh, malda, ciatach i,

Gur maiseach, tlachd-mhor, sgiamhach i,
Gur ciuineal, bairidh, ciallach i,

Na miann mar bha Diana.

A nighean, &c.

Ge d' inuseadh ceudan coladh e,
    'S ge d' bhiodh a' Chleir ga chodachadh,
Cha chreidim sgeul nach cordadh rium,
    Ri 'm bheò air òigh na'n là-shuil.
    A nighean, &c.

Cha trèig mi chaoidh mo dhùrachd dhut,
    O'n 's tric a bha mi sùgradh riut,
'S a choill' an seinn nan smudanan.
    Gu binn an tus a Mhaighe.
    A nighean, &c.

Fhir òig an drasd' a dh' imich uainn,
    Thoir falt' a bhraidhe ghlinne bhuam,
Beir soraidh d' fhios na finne sin,
    A's innis dh'i mar thà mi.
    A nighean, &c.

IORRAM.

AIR FÖNN—" *Ailean luidich na biodh dìth ort,*" &c.

MILE marbhaisg air na Bodaich,
Anns an an so cogadh oirne ;
'S na ma fearr bhios da'n cuid gaothar,
Call an taghail air an t-sheors' ud.

'S na ma fearr bhios da'n cuid gaothar,
Call an taghail air an t-sheors' ud ;
Call an cuspair air gach eilid,
Gus an teirinn iad gu comhnard.

Call an cuspair air gach eilid,
Gus an teirinn iad gu comlmard;
Seacharan seilg air gach fireach,
Gun srad theine bhi na'n òrdaibh.

Seacharan seilg air gach fireach,
Gun srad theine bhi na'n òrdaibh;
Tuiteam seachad air an fhiadhaich,
Agus sioladh air a mhointich.

Tuiteam seachad air an fhiadhaich,
Agus sioladh air a mhointich;
'S beag mo loinn do luchd na briogsan.
Ge d'robh gliogadaich na'm pòcaid.

'S beag mo loinn do luchd na briogsan,
Ge d'robh gliogadaich na'm pòcaid;
'S beag mo speis do luchd nan casag.
Ged' is iad is pailte stòras.

'S beag mo speis do luchd nan casag,

Ged' is iad is pailte stòras ;

'S truagh nach robh mi fein 's mo leannan.

'S a ghleannan an goir an smeòrach.

'S truagh nach robh mi fein 's mo leannan.

'S a ghleannan an goir an smeòrach ;

Anns an choill an cluinnt' an smùdan

Seinn a chiuil sa'n dlù' chur eorna.

Anns an choill' an cluinnt' an smùdan,

Seinn a chiuil sa'n dlù' chur eorna ;

Coisirean am barr gach gèige,

Anns a fheasgar cheitean bhòidheach.

Coisirean am barr gach gèige,

Anns an fheasgair cheitean bhòidheach ;

Sgaoilinn mo bhreacan ma'n cuairt dut,

'S chuireadh sinn gach gruaim air fògar.

Sgaoilinn mo bhreacan ma'n cuairt dut,
'S chuireadh sinn gach gruain air fògar ;
Mo lamh fo do mhuineal glè-gheal,
'S mo bheul ri do bheul ga phògadh.

Mo lamh fo do mhuineal glè-gheal.
'S mo bheul ri do bheul ga phògadh ;
Cha b' fhada 'n òidhche gu madainn.
Gun chadal an caidribh Mòraig.

Cha b' fhada 'n òidhche gu madainn.
Gun chadal an caidribh Mòraig ;
Bu bheag m' fharmaid ri Rìgh Bhreatninn.
Ge leis Sasgum a's Hanobhar.

Bu bheag m' fharmaid ri Rìgh Bhreatninn.
Ge leis Sasgum a's Hanobhar ;
Ge leis Albainn agus Eirinn.
Gu'm b'amsadh leam fein do chòradh.

BRUGHAICHEAN GHLINNE-BRAON.

LUINNEAG.

Beir mo shoraidh le dùrachd,
Do ribhinn na'n dlù-chiabh,
Ris an tric bha mi sùgradh,
Ann am Brughaichean Ghlinne-Braon.

Gur e mis' tha gu cianail,
'S mi cho fad uat am bliadhna,
Tha liunn-dubh air mo shiarradh,
'S mi ri iargain do ghaoil.
Beir mo shoraidh, &c.

Cha 'n fheud mi bhi subhach,
Gur e's bèus domb bhi dubhach,
Cha dirich mi brughach,
Chaidh mo shiubhal an laoid.
Beir mo shoraidh, &c.

Chaidh m' astar a maillid,
O nach faic mi mo leannan,
'S ann a chleachd mi bhi mar riut.
Ann an gleannan a chaoil.
Beir mo shoraidh, &c.

Anns a choill' am bi smùdan*
'S e gu binn a seinn ciuil duinn,
Cuach a's smeòrach 'gar dùsgadh,
A cuir na smùid diù le faoil'.
Beir mo shoraidh, &c.

* The Ringdove.

'S tric a bha mi 's tu mireadh,
Agus cach ga nar sireadh,
Gu 's bu deònach linn pilleadh,
Gu Innis na'n laogh.

Beir mo shoraidh, &c.

Sinn air faireadh na tulaich,
'S mo lamh thar do mhuinneal,
Sinn aig eisdeachd na luinneag,
Bhiodh a mullach nan craobh.

Beir mo shoraidh, &c.

Tha mise 'ga raite,
'S cha 'n urra mi aicheadh,
Gur iomadach sàr
Thig air airidh nach saol.

Beir mo shoraidh, &c.

Gur mis' tha sa' champar,
'S mi fo chis anns an am so,
Ann am prìosan na *Fhrainge*,
Fo ainneart gach aon.

Beir mo shoraidh, &c.

Ann an seòmraichean glaiste,
Gun cheòl, no gun mhaenas,
Gun ordugh a Sasguinn,
Mo thoirt dhathaigh gu saor.

Beir mo shoraidh, &c.

Cha b'ionnan sud agus m' abhaist.
Ag siubhal na'm fàsach,
'S a dìreadh nan àrd-bheann,
Gabhail fath air na laoich.

Beir mo shoraidh, &c.

A siubhal na'n stùchd-bheann,
Le mo ghunna nach diultadh;
'S le mo phlasgaichean fudair,
Air mo ghlun anns an fhraoch.

Beir mo shoraidh le dùrachd,
Do ribhinn nan dlù-chiabh,
Ris an tric bha mi sùgradh,
Ann am Brughaichean Ghlinne-Braon.

COMHAIRLE BHÀIRD DO MHAIGHDEANAN ÒGA.

(ANN AM BEURLA 'S AN GAELIG.)

AIR FÖNN—" *The Rock and wee pickle Tow.*"

Ye bonny young virgins, ge sgiobalt 'ur ceum,
Be careful gun treig sibh, an fheill so gun dail :
For though ye be handsome, 's ge meachair 'ur bèul.
'S fìor nonsense gun chèill, mar reitich sibh tràth,
For old age is a beist 's bidh gach gne choirre dh'i,
Cuir diun-buaidh air a snuadh cha bli uair loinneal d'i,
Therefore, don't tarry, but marry gu luath.
Ma's biodh sibh gu truagh, dol am buar mar is àil.

For beauty is fading, gun stad ach air sgè

Mar aiteal do'n ghrein air eudainn gach aird;

And though you have riches, gur tubaist gun cheill,

Mar tuig sibh' ar feum air an fheill so na thrà.

When you want, you'll repent, but they shan't marry you.

Their gach bean tha i sean, 's cha d'thoir fear aire dh'i;

Bidh sibh-sa gu dubhach, ri cumha 's ri caoi'

A's liunn-dubh fo-thuinn a chaoidh ga nar cramh!

Nach cuis ghraim agus mi-thoirt, seann nighean gun sgianmh

Na briogaid gun mhiagh, 's nach iarraid a pòg,

Bi'dh h-aodann air casadh, bi'dh falt air fàs liath,

Bi'dh cam-char na bial a's fiar-char na sron,

When she'll whine and repine, cha bhi loinn tuille dh'i,

Not a kiss a gheobh ise' she'll be meas cummanta,

Gun cheile, gun leannan, gun teallach, gun tuar,

Na seasg-chaillich thruaigh, fo smuaisean 's fo bhròn.

The lily, the fairest by far of the flowers,

Ge mōiteil a mhuirn cha mhair è ach gearr;

And the beautiful rose of most glorious hue,

Tha shnuadh dol a mugh seach bruthain a Mhaigh,

Sud mar's nòs do gach òigh tha gach lò seanachadh,

Gus an caill iad an geall 's nach e'n t-àm teannadh riu,

'N uair thrèigear a mhaise, sa sguireas an loinn,

Bhi g-acain a chaidh nach d' rinn iad e tràth.

ORAN A RINN AM BARD DO FHEAR TURUIS A BHA
GABHAIL NA'N SLIGHE MAILLE RIS AS AN
TAOBH-DEAS, AIR DHA BHI RO-BHUAILTEACH
DO DHUBHAILC ARAIDH.

LUINNEAG.

E hò ro mo Chaluman,
Bi fearail mar bu dual dut,
Bu dùchas o do Sheanair dhut,
Bhi fanarach air gruagaich :
Na'n tachradh caileag ghorach riut,
Gun doigh aic' air bhi gluasad,
Bu mhiann leat a bhi turaban,
Sa c * * * * * d air a h-u * * * * * r !

An cualadh sibh mu'n Chaim-beulach

Bha thall an ceann Srath-h-erinn,

'Nuair nochd e ris a' Bhaintighearna,

A bhall dar bha e g-èiridh ;

Rug i air a chabar

Chom a spealteadh anns na speuraibh,

'S mar b'e miad na casadaich,

Cha mhis' a b' fhasa' greidheadh.

E hò ro, &c.

Oidhche ann an Dun-chaillean dut,

Cha'n fhanadh tu fo'n aodach,

Gun mhionnaich thu nach stadadh tu

Gu'm biodh do mhaide 'n g * * * * d,

Bha croisean anns an rathad ort,

A feitheamh air gach taobh dhiot,

Gun d'thug an cù-dubh glamadb ort,

A chuir o mhath do mhaolach.

E hò ro, &c.

Oidhche ann a Taigh-tabhairn dhut,

'S gun robh sinn ann le cheile,

Aig brughaichean Bochudair,

Gu'n robh do chuid-sa g-èiridh,

D' fhalbh thu as an leabaidh 'uam,

Gu'n dad ort ach do leine,

Gu'n bhuail am meann-bhoc bailgean thu,

Chuir sud an dealg o fheum ort.

E hò ro, &c.

'S duilich leam a Chaluman,

Nach fan thu as an èu-coir,

'S nach sguir thu dhieth an t-sriopachas,

Gu'n caill thu bhrìgh sa bheusaich,

Mar b'e gu'n cuirinn mi ghean ort,

Gu'n innsinn dha na Chleir e

Nach 'eil bean òg no cailleach,

Air nach farraich thu do pheiris!

E hò ro, &c.

'B 'eil cuimhn' agad dar d'fhag thu mi.

Air druim-na-Laire na m' ònar,

'Sa thog thu ort gu h-inntinneach.

Gu bhi 'n Cill-Fheinn air Dhônach,

'S mar b'e miad an eagail a bh'ort,

Ro na chreideamh pholach,

Gu fiachadh tu do chlach-bhalg,

Air nighean glas an òsd-fhear.

E hò ro, &c.

A Chalum bheirinn comhairl' ort,

Na'n gabhadh tu gu caomh i,

O'n tha sinn dol a dhealachadh,

A's neach a dol gach taobh dhinn,

Thu leagadh dhiot na mǎgaidean,

A bh'agad ri *Nic-Cluicis*,

Oir neagh gu fuaidh i breaban riut

A leagas do *Mhae-Gruisleig* !

E hò ro, &c.

ORAN A RINN AM BARD, MAR GUN DEANADH
 'SEOLADAIR DEASACH E, AIR DHA BHI ANN AN
 TAIGH-DANNSAIDH, ANNS AN TAOBH-TUATH.—
 THA'M BARD AIR DEANAMH AN ORAIN DO REIR
 GAELIG AN T-SHEOLADAIR FEIN.

AIR FÖNN—" *Ach gur mis' tha gu duilich,*" &c.

BHA mi 'n raoir san taigh-dhannsaidh,
 Bha iad *tranga* gu leor,
 Bha na h-ionagan glan ann,
 'S iad cho cannach 's bu chöir
 Cha robh sràd air a ghealbhan,
 O'n a d'fhalbh sinn o bhòrd,
 Ach graine beag luathre
 Bha fo sguadradh na'm bròg.

Bha na Maireagan uil' ann,
Is iad air tionnal gach taobh,
Ge d' nach d' eirich a Ghealach,
Cha robh maill' air a h-aon,
B' fhearr sud na bli 'm breislich,
Cuir a *Cheti* fa'-sgaol,
Na bli *pumpadh* na Deonaid*
Air a mhor-chuan re gaoith.

Cha 'neil beath' ann is boidhche,
Na th'aig seoladair fein,
Seach gu'm bi è na mharaidh,
Bi'dh na cálan a dheighb',
Bidh na h-ionagan cannach,
Ga leantuinn gu leir,
Toirt a miomhan gu *sure* iad,
Nach bi *trusair* gun fheum !

* Seonaid.

An d'thug thu n'air' a Rob Taileir,
'S a chuid Màireagan fein,
Agus deidh aig na h-òighean,
Air a phògadh gu leir ;
Bi'dh esan da ruagadh,
A's da'm buaireadh le bheul,
Tha e soireanta so-ghradh't,
Mar gu'm pòsadh e ceud.

A fac thu 'u sgiobair bha laimh ris,
'S a Mhàireag r'a thaobh,
A lamh thar a muineal,
'S i bulach na ghaol,
Reag i leis thar Caol-Mhula,
Agus tiunal a Mhaol,
Gu bhi *loradh a phica*,
'Nuair is dripeal a ghaoth.

Cha 'n eil *doubt* ars' a Mairag,
Nach *overhalig* mi ball,
Ach gille gramail bhi shios orr',
Nach d'thoir fiaradh ga ceann ;
Ge d' a thigeadh na *squalaichean*.
Cruaidh o na ghleann,
Cha bhi'n sgiobair fo mhi-ghleann,
Gus an diobair a chrann.

Tha iasgach an sgadain,
Ro bheag againn san am,
On se 'n t-*ounair* tha *cost* oirn,
Cha bhi 'm *brot* oirn air chall,
Bithidh *grog* againn daonnan,
'S cha bhi aon fhear gun dram,
'S gheibh sinn nionagan bòcha *
Gu ar pogadh a's taing.

* Boidheach.

Gheibh sinn nionagan bòcha,
A's mnathan òga gu rèidh,
'Se mo raoghainn-s' an nionag,
On a bhios mi ri beud;
Thainig comhlán dhiu tharais
Air an chala so 'n de,
'S bha sinn mar riu a dannsadh
Fad sa shanntaich sinn fein.

Cha 'n eil *shig* 's na puirt *Fhrangach*
Nach danns iad air uair,
No càr an Duneidin
Gun aig te san Taobh-Tuath;
Miann suil bhi ga leirsinn.
'S iad a leumnaich mu'n cuairt,
Mar ri ba'-laoich chinn-'illeach,*
'S sgál pioba na'n cluais!

* Ceann-'illeach, *i e*, Ceann-fidhle, alluding to a ship with a fiddle head.

ORAN

A rinn am bàrd do dhuin' araidh a thuarasdalaich e re là, air son togail crè a poll; agus airdo'n fheasgar teachd cha d'thainig an duine dhachaidh. Air son so bha 'm bàrd fo imcheist, le mor iognadh nach robh e tighinn, air an aobhar sin chuir e gille beag a bha mu'n taigh air a thoir. Thainig an gill' air ais, ag innseadh do'n bhàrd nach robh e 'n sud idir, agus gu'm b'e mhòr bharail-s' nach bu bheò e. Air gabhail eagain do'n bhard gun d'thainig sgiorradh na char; fadbeoidh d' fhalbh e fein agus fhuair se e mairnealaich ri taobh a phuill agus an obair gun deanamh.

AIR FOSN—" *Sgian dubh an sprogain chaim.*"

MARBHAISG air luchd mi-ruin,

A bha 'g-innseadh dhomh nu'm brèng,

Nach bu bheò mo chairde,

Ma chailleadh e b'e 'm bèud;

'Nuair thog mi orm gu bàs-bhualadh,

'S gu toirt-a-mach gun cheill,

Co fear mòr a chideamaid,

A tighinn ach thu-fein !

Chi mi laoch is gaisgeanta,
Dha maiseal thig na h-àirm,
A ri ! gur mairg a chasadh ort,
Le strì 'n uair lasadh t-fhearg,
Fear mor tha crodha 'n ais-sith thu,
Bhiodh speiceil, spaiceil, garg,
'S laoch cho treun 's tha'm Breatuinn thu.
Ro'n teich an t-arm dearg.

Cha n'ìoghna' mi bhi àrdanach,
'S gur cairdeach mi dhut fein,
Armuinn mhoir nam brataichean
'S nan du'-lann sgaiteach, gèur ;
Le ceannas cruaidh neo-lapanach,
A dol am baiteal strèup,
Dh' eireadh sòg a's sunndachd oirn,
Ri chluinntin guth do bheul.

'N uair bha thu na do sheannaileir,
San iomairt thall air chuan,
Latha *Fontenöi*
Gu'm bu leoghanta do shnuadh,
'N uair dh'fhosgail iad am *bataraidh*.
Gun ghlac thu iad san uair,
Thionndaidh thu na *cannonan*,
Gu toirt a Bhaile bhuap.

Bu chuis-thruais na Frangaich,
'S iad na deann air an *ratreat*,
A tilgeadh dhiubh na'n casagan
Gu faral as uat fein;
Na coisaichean 's na marcaichean,
'S na bh' ac' a shluagh gu leir,
Dol turaichean, air tharaichean,
'S cha sealladh iad na'n dèigh!

Cha b'fhada bha thu ciosachadh
Na'n Innsin sear gu leir,
'N uair a chaidh thu 'n talamh sin.
Thug *Hideralidh* geill ;
Mar b'e litir bhàn,
A chuir a *Pharlamaid* ad dheigh,
Thu 'n talamh teith sin fhagail,
Ma'n d'read do shlainnt an èis.

Bhi mi 'n *Siberaltar* leat,
Na m' ghlas-ghiullan gun treòir,
A leidigeadh nan each agad
S ga faicinn air an seol,
Thog thu o' she-sgillinn mi
Gu leith-*ghinnie* do'n òr,
Fhuair thu *posta captain* dhomb
Le d' fhacal o na Bhòrd.

A's thug mi turas eile leat,
Nach ceil mi anns an am,
'N uair shrac thu 'm peitean sioda,
Bha air nighean Rìgh na *Fraing*,
Leag thu anns an t-sheomair i,
Air leabaidh shròil bha thall!
'S ge b'e 'n rud a chuir thu 'n ceill dh'i.
Tomh'sibh fein e chlann.

'S ann an sud bha bhri'agraich,
'Sa bhrithinn thairis, chaoin,
Bha ise, ma'm b' fhior, faralach,
A's tus a farrach gaoil;
Ach dh'aithnich mi 'nuair chaidh thu'n uachdar,
Nach biodh t-uarais faoin,
Chuir thu 'n turlar as an leabaidh,
'S thug sibh clag araon!

Cha d'riun an Rìgh dhìot Ridire !

San trid-a-bac dha fein !

Ach nì mi fein an nise dhìot e

Thiotag beag gun bhreug,

Rù, rā, Ridire !

Bloidh biodaige, bun sgèith,

Luireach-mhailleach, claidhe bearnach.

Clogaid nach fearr feum !

ORAN CUMHAIDH

A RINN AM BÀRD 'NUAIR A PHÒS A LEANNAN
(MÒR RŌS) AIR DH'I DHOL DHACHAIDH DO
SHASGUNN MAILE RI COMPANACH.

AIR FÖNN—" *Robai dona gòrach.*"

Ge fada na mo thamh mì
Tha 'n damhair dhomh dùsgadh,
Cia fàth ma'n thriall mo mhanran.
'S gum b'abhaist dhomh sùgradh?
C'arson a bhithinn brònach?
Ma'n òigh 's gun a diù dhomh,
Ge'd ghlac i'n luib a graidh mi,
Le ambailtin *Chupid.*

Gach fear a bhios a feoraich,
 Mar leonadh le gaol mi,
 Tha raoghainn sud do'n tuathdaidh,
 On 's dual da bli smaointeach;
 Cha 'n aidich mi ach foil e,
 'S cha mhò ni mi saoradh
 Thig m' ùr-sgeul o *Apollo*,
 Mar sheolas an *naoineir*.

Ach sud mar sheinneadh Cormaic,*
 'S e dearmad a cheud ghaoil,
 'S e gabhail cruit da iunnsaidh,
 Le inneal ciuil da glèusadh,

* Tradition says that the Cormac whom the Bard mentions so often in the above song was an Irish Harper, who came to Scotland and visited several of the Highland Chiefs. He at length went to the family of Macleod of Lewis, and served him for several years as a Harper. Having fallen in love with Macleod's eldest daughter, he resolved, the first opportunity, to fly with her to Ireland. One night, after supper, Cormac tuned his harp, and played a Druidical tune of the name of "*Deuchain-ghleust*" *Mhic-a'-Chor-*

On chuir Finne 'n diù-chall,
 Mo shùgradh 's mo bhèusan,
 Gu'm bath mi'n guth an orghain,
 Le toraghan mo spèis dh'i.

maic," which had the power to lull all to sleep who were within hearing of it. By this magic music the whole of Macleod's household fell into a deep slumber. Cormac then drew a large dagger, which he used to carry about him, called *Madag-achlais*, to cut Macleod's throat. As he was drawing near the Chief with his knife, Macleod's eldest son came in, after returning from his daily mountain sports, and seeing Cormac approaching his father with such a dreadful weapon, exclaimed—"Cormac! Cormac! what do you intend to do—are you mad?" Cormac replied, "Mad, my young man! think you so? I am not; but I have a regard for your fair sister, whom I am resolved to bring along with me to Ireland; and as your aged father will not gratify my desire, I must sever his head from his body and clear my way." On hearing this, the youth replied, "You had better not, as you may get your choice of a thousand virgins in Scotland, fairer by far than my sister, without committing so cruel a deed." Cormac said, "You speak truly, my young man; hand me my lyre, that I may banish the virgin's love with the sound of my harp." The Bard uses this history as a text to the above song, where he complains that Cormac, with the melody of his harp, had cured his love, while a remedy for his own was never to be found.

'N uair dh'eirich Cailean Cormaic
Air chorra-ghleus gu fàrsan,
Gu'n d'fheòraich a fear òg
An e goraich a d' fhas ann,
'Sa linghad cailin beul dhearg,
Cho bèusach 's cho nàrach,
A's Finne a th'air an fheil,
A tha feumach air màmran.

'N uair chualadh am Macan-baoth sin,
'S a ghaol bhi do-mhuchta.
'Se smaointich e gu thearbadh,
Bhi falbh as a dhuthaich,
Ach nochdair na h-aobhair,
'Se 'n caoin ruidh le tùrsa,
Gun ghlac e cruit a's sheinn e,
Le binn cheòl as ùr e.

Bha feiteach air an an òrghan,
Aig Cormaic ri ard-cheol,
Mas biodh an Fhinne 'n uachdar,
Air duan na fuaime clàrsaich,
Ach cha d'fhuair mise sgeul
Ann am Beurla no Gàellig,
A dh'innseadh dhomh mar d'fhaodainn
An gaol ud a smaladh.

O! teirmeasg air a ghaol sin.
Nach faodainn a threigeadh,
A's gur è chuir a laoid mi
Bhi smaointinn bean t-èugais,
'Se 'n teirc a bha 'n ad ghnuis-ghil.
A lub mi gu eugail,
'S nach deann [Lithich] slàn mi,
Och! b'fhearr gum b'e 'n t-èug e.

Is Ciomach ann do ghaol mi
Ri smaointinn bean t'ailteachd,
Cha chadal anns an òidhch' dhomh,
'S cha 'n fhois anns 'an là dhomh,
Cha n' fhacas ri mo rè,
'S cha n' fhaigh mi sgeul gu bràth air
Ni b'annsa' na bhi reidh 's tu,
A gheug na'm bàs bàna.

Gur binne leam do chòradh
No smeorach na'n geugan,
No cuach sa mhadainn Mhaighe,
'S no clàrsach na'n teudan,
No'n t-Easpuig air la Dōmbnaich
'Sa mor-shluagh 'ga eisdeachd,
No ge do chunnta stòras
Na h-Eorpa gu leir dhomh.

C'arson nach d'rugadh dall mi,
Gun chainnt no gun leirsinn?
Ma facas t-aghaidh bhaindidh,
Rinn aimhleas na 'n ceudan,
O'n chunna' mi air thùs thu,
Bu chliùtach do bheusan,
Cha n' fhasa' leam na'm bàs
A bhì lathair as t-èngmhais !

Ach 's truagh ! gu'm beil do run-sa,
Cho dùr dha mo leanmhuinn,
'S mo chridhe steach 'ga ghiulan,
A h-uile taobh dha falbh mi,
An cadal domh no dùsgadh
A sùgradh no seanachas,
Tha sud da m' ruagadh daomnan,
'S mi sgaoilte gun tearmunn !

Ach fasgaidh mi mo dhuthaich
Gu 'n diuch'naich mi pairt dheth,
Ro-mheud sa thug mi rùn
Ga do chul buidhe, faineach,
Air triall dhomh thar m' èolas
A dh'ain-deoin mo chairdean
Tha saighead air mo ghiulan,
A lubas gu làr mi !

'S a nis' o'n a thriall thu,
'S nach b' fhiach leat mo mhànan,
A chionn 's nach robh mi stòrasach,
Mor ann a' stata,
Ach sud ge d' robh da 'm dhi'-sa,
Cha 'n islich mi pairtinn,
Tha m'aigne torrach, fìor-ghlan,
Nach diobair gu bràth mi.

Ach mu's a triall gun dail dut,
Gu aite na mor-sheol,
Gu'n fhuireach ri do chairdean,
Do dhàimh, no luchd t-èolais,
Biodh soirion air na speuraibh,
Gun eiridh air mor-thonn,
A dh' aiseageas le reidh ghaoith
Gun bheud thu gu seolaid.*

Mar sud bha ur-sgeul Chormaic
Cho dearbhta sa sheinn e,
E-fein sa chomunn òg
'S iad gle bhronach ma thiomchail,
E gabhail cead le pòig dh'i,
Gu'n chōradh gun impidh
'S e dialadh guth an còdhail,
Na h-òighe gu 'm pill è.

* A harbour.

ORAN EILE, AIR AN AOBHAR CHEUDNA.

THA mise fo' mhulan sa'n àm

Cha'n òlair leam dram le sunnd,

Tha dŭrrag air ghŭr ann mo chàil

A d'fhiosraich do chāch mo ruin.

Cha 'n fhaic mi 'dol seachad air sràid

An cailin bu tlàithe sùil;

'Se sin a leag m'aigne gu làr

Mar dhuilleach o bharr na'n craobh.

A ghruagach is bach'liche cùl

Tha mise ga t-iunndran mòr,

Ma thagh thu deagh aite dhut fein

Mo bheannachd gach rè ga'd'chòir :

Tha mise ri osnaich 'na d' dbeigh,

Mar ghaisgeach an dèis a leòn ;

Na laidhe san àraich gun fheum

'S nach d'theid anns an t-srèup nì's mò !

'Se d' fhag mi mar iudmhail* air trèud,

Mar fhear nach d' thoir spèis do mhnàoi,

Do thuras thar chuan fo' bhreid,

Thug bräs shilleadh dhèur om shùil—

B'fhearr nach mothaichinn fein

Do mhaise, do cheill, 's do chliù,

No suairceas millis do bhèul

'S binne no sèis gach ciùil.

* A Fugitive.

Gach annduin' a chuilneas mo chàs
Ag cuir air mo nadur fiamh,
A cantain nach eil mi ach bàrd
'S nach cinnich leam dàn is fiach—
Mo sheanair ri pàigheadh a mhàil,
'S m'athair ri màlaid riabh;
Chuireadh iad gearainn an crann
A's ghearain-sa rann ro' chiad.

'S fad a tha m' aigne fo ghruaim
Cha' mhosgail mo chlàin ri ceòl,
'M breislich mar ànrach a chuan
Air bharraibh na'n stuagh ri ceò.
'Se iunndran d' àbhachd uam
A chaochail air snùadh mo neòil,
Gun sùgradh, gun mhìre, gu'n uail,
Gun chaitbream, gun bhuadh, gun treòir!

Cha daisgear leam ealaidh air àill',

Cha chuirear leam dàn air dòigh,

Cha togair leam fonn air clàr

Cha chluinnear leam gàir na'n òg.

Cha dirich mi beallach na'n àrd

Le suigear mar bha mi'n tös.

Ach triallam a chadal gu bràth

Do thalla na'm bàrd nach beò !

ACHASAN AN DEIDEIDH,

A DEUDACH DHOMHNUILL FHRISEAL.

MILE marbhaisg ort a dhéide,

Thar gach galair,

'S duilich leam mar d'fhàg thu

M'eudail dheth na fearaibh,

Bheir gach tìmeas eile dhuinne fànuadh

'S fàth furtachd

Ach 'se bheir thus', a bhruidear mhilltich,

Ionnsaidh mhort oirn :

Cha n'àil leat gun d'theid deoch, no drama,

Steach fo'r carbad

Ach gabhail dhuinn as ar claigeann

'S ar grad mharbhadh.

Cha luathe dh'eirich Domhnall Frioseal

As a chuartaich,

Na chuir thusa do nimh an ìre

Gus a thruailleadh ;

Cha n' fhoghnadh leat na riun an teasach

Air an truaghan,

Ach thu fein a dhroch bhuill deis'

A dhol da thuairgneadh.

Bha cnaimhean a chinn, a's eudann

'Sa dhèud uile,

Mar gu'm biodh muill'ear ga riasladh

Fo chloich mhuillin :

No mar gu'm biodh gobha Gallda

Ga theann sparradh,

An glamaire teannta, cruaghach

Do chruaidh stàilinn.

Ach thig do dhrüğ mar 'eil mi meallt'

Ma chluinn Mac-Shimidh,

Au diol a rinn thu, a thrudair bhrùideal,

Air fhear-cinnidh,

'S e-san a loisgeas an du'-thuill* ort,

'S cha sinn uile !

Bheir e u' t-arm dearg a Sasgunn

Gu do sgiursadh,

Le peilairean dearga, lasrach,

A's uheart fudair —

Grain ort nach do ghabh thu trudar

No fear doicheil,

Ach an duine fiughantach, fialaidh.

Chuir o chosnadh,

'Sa liughad cailleach sgaiteach, bheur',

A's reabhair caile

* The Gael's primitive name for Artillery.

Tha feum an carbad 's a'n deudach

A leir sgaradh ;

Edar Irt, a's Peairt, a's Ìle

'S tìr Mhic-Ailean,

No ge' do thogradh tu sineadh,

Aig a bhaille.

ATH-LEASACHADH.

ATH-LEASACHADH,

ANNS AM BEIL TRÌ DAIN

LE IAIN MAC-AOIDH,

AM FÌOBAIRE DALL,

SEANAIR AN ÙDAIR.

BEANNACHADH BÀIRD DO SHIR ALASDAIR MAC-
CHOINNICH, TRIATH GHEARR-LOCH; AIR DHA
NIGHEAN THIGEARNA GHRANND A POSADH.

GU'M beannaiche Dia an teach 's an tùr

'S an tì thainig ùr 'nur ceann,

Geug shonna, sholta gheibh cliù,

'Ni buanachd dùthacha 's nach call.

A gheug a thainig 's an deagh uair,
Dha 'm buadhach muirn agus ceòl
Ogha choinnich na'n rùn reidh,
'S Bharoin Shrath-Spè na'm bò.

O Iarla Shì-phort an tòs
Dhiuchd an òigh is taitnich bèus
'S o'n tuitear shaileach a ris.
A fhreasdaileadh an Rìgh na fheum.

'S bithidh Graundaich uime nach tìm,
Bu treubhaich iomairt 's gach ball.
O Spè a b' iomadaich leinn,
A 's feigh air fìrichean àrd,

'S ann o na Cinnidhean nach fànn,
Thainig ann òigh is glaine crè,
Gruaidh chorcair, agus rosg mall,
Mala chaol, cham, 's cul rèidh,

Tha h-aodainn geal mar a chailce,
'S a corp sneachaidh air dheagh dheilbh,
Maoth leanabh le gibtean saor,
Air nach facas fraoch no fearg.

Tha slìos mar eala na'n srùth,
'S a cruth mar chanach an fheoir,
Cul cleachdach air dhreach na'n teùd,
No mar aiteal-greìn air òr.

Bu cheòl-cadail i gu suain,
'S bu bhuachaill' i air do-bhèus
Cainneal sholais feadh do theach,
A frithealadh gach neach mar fheum.

Gu meal thu-fein t-ùr bhean òg,
A Thriath Ghearr-Loch na'n còrn fial
Le toil chairdean as gach tìr,
Gu meal thu i 's beannachd Dhia,

Gu meal sibh breath agus buaigh,
Gu meal sibh uail agus muirn,
Gu meal sibh gach beannachd an cèim,
'S mo bheannachd fein dhiubh air thùs.

'S iomadh beannachd agus teist,
Th'aig an òigh is glainne slios,
'S beannachd dha'n tì a thug leis,
Raogh a na'm bán an gnè, sa meas.

DÀN DO SHIR ALASDAIR MAC-DHOMHNUILL
SHLEIBHTE, CEANN-CINNIDH CHLANN-DOMH-
NUILL NA'N EILEAN.

Air dha thighinn dhachaidh a Lunainn do Chaisteal Armadail sa'n Eilean Sgitheanach, agus a Bhain-tighearn' a bhi màrbh a staigh air a chinn. Tharladh dha na Phìobaire dhall a bhi staigh san àm, agus sheinn e 'n dàn a leanas na dhàil, a nochdadh dha gun chàill iomadh Trèin a's Flath an ceud ghràdh, d'a b'èigin fadheoidh sòlas a ghlacadh.

BEANNACHD dhut o'n ghabh thu 'n t-àm,

O chrìch na'n Gall gu do thìr,

Dùchas tha ri slìos a chuain

'S tric a choisinn buaigh dha Rìgh.

Do bheatha gu do thìr fein,
'Dheagh Mhic-Dhoinhnuill na'n sèud saor,
'S äit le maithibh Innse-Gall,
Do ghluasad a nall thar chaol.

'S äit le fearaibh an Taobh-tuath,
Gu'n bhuannaich thu mar bu chòir
'Troteirnis uil' agus Sleibhte,
Uist na'n èun a's na'n ròn.

'S äit le fearaibh an Taobh-deas,
Gu'n shuidhicheadh tu ceart gu leor,
'S tu sliochd na'n Rìrean o shean,
Dha'n robh miagh fainear air ceòl.

Ach 'san dhomh-sa b'aithne 'm bèus,
Na ghabh rium fein dìu' o thùs,
Croinn-iubhair le brataichean sròil,
Loingeas air chòrs a's ròs iuil.

Long a's leoghan a's lamh-dhearg,
Ga'n cuir suas an ainm an Rìgh,
Suaitheantas le 'n eireadh neart,
'N uair thigeadh ur feachd gu tìr.

Na 'n tàrladh dhuibh' bhi air leirg,
Fo mheirghe dha'm biodh dearg a's bàr
Gu maiseach, faicilleach, treun,
Chuireadh sibh *ratreat* air càch.

Gu h-àrmach, armailteach, òg,
Neo-chearbach an tòir na'n ruaig,
'S gach àite 'n cromadh an ceann,
Bu leo na bhiodh ann, 'sa luach.

B'aithne dhomh Sir Seumas mòr
'S b'eòl domh Dòmhnall a mhac,
B'eòl domh Dòmhnall eile ris,
Chumadh fo chìs na slòigh ceart.

B'eòl domh Dòmhnall na'n trì Dòn'ull
'S ge b'òge, bu mhòr a chliù,
Bhi'dh fearaibh Alb' agus Eirinn,
A g-èiridh leis anns gach cùis.

B'eol domh Sir Seumas na ruin,
T-athair-sa mhic-chlùitaich fein,
'S tus a nis an siathamh glun
Dhordaich Rìgh na'n dùl na'n dèigh.

'N a'n tuiteadh m' aois cho fad a mach,
'S do mhac-sa theachd air mo thim—
B'e sin dhomh-s' an seachdamh glùn,
'Thainig air an Dùn ri' m' linn.

'S cha 'n ioghadh dhomh-sa bhi crìon,
A's mo chaibhlag a bhi liath
'S gach aon diu' le cridhe mòr
Toirt dhomh airgid a's òir riabh.

'S gach aon diu' ga m' àrach clùth,
 Thuigeadh iad uam gùth na mèur,
 'S tha iadsa sàbhailt an diugh,
 Anns a Bhruch am b'eil iad fein.

'S tha mis' air fuireach sa'n àr,
 'S mi cuir a bhlair mar bha riamh,
 'S mo chridhe g-osnaich na'n dèigh,
 Mar Oisian an dèigh, na'n Fiamh !

Gu meal thu t-oighreachd, 's do chliù,
 Dheagh Mhic-Dhomhnuill na'n ruin rèidh,
 'S ged dh'imich uat t-ùr bhean òg
 Na biodh ort-sa bròn na dèigh.

'Sa liughad òigh thaitneach gun dì,
 Tha eadar Clar-sgi * a's mon-ròs
 'S ma dha thaobh Arcamh a chùain
 Deas a's tuath, thall sa bhòs.

* A name for the Isle of Skye.

Agus iad uil' ort an dèigh
Bheireadh dhut iad-fein 's an cuid,
Oighean thaitneach na beul binn,
Na mèur grinn, 's na broinne buig.

Chaill Rìgh Bhreatainn, a's ba bhèud,
A leabaidh fein leug a ghaol
'S o na tharladh sud na châr,
B'eiginn dha bhi seal gun mhnaoi.

Mac-Rìgh Sorca sgìath an àirm
Gur e b'ainm dha maighre borb,
Chaill e gheala-bhean mar ghrèin
'S d' fhurich e-fein na deigh beò !

Chaill Rìgh na h-easpailt a bhean,
Ainnir gheal nigh'n Rìgh greig,
'S gach aon diubh gabhail a null,
'S dh'imich o fhionn a bhean fein.

On tha'n saoghal-so na cheò.

'S gur doigh dha bhi dol na'n cuairt ;

Bidh'maid subhach annain fein

'S beannachd leis gach nì' chaidh uainn.

CUMHA CHOIRE-'N-EASAIN.

Mi 'n diugh a' fàgail na tìre,
'Siubhal na frìdh air mo leath-taobh,
'S è dh'fhàg gun airgiod mo phòca,
Ceann mo stòir bhi fo' na leacaibh.

'S mi aig bràige 'n alltain riabhaich,
A g-iarraidh gu beallach na fèatha,
Far am bi damh dearg na cròichde,
Mu fhèill an ròid a dol san dàmhair.

'S mi g-iarraidh gu coir'-an-easan,
Far a tric a sgapadh fudar,
Far am bi'dh miol-choin ga 'n teirbeirt,
Cuir mac-na-h-èilte gu dhùbhlan.

Coire gu'n easbhaidh gu'n iomrall,
'S tric a bha Raibeart ma d' chomraich,
Cha n'eil uair a ni mi t-iumradh,
Nach tuit mo chridhe gu trom-chràdh.

“ 'S è sin mise coir'-an-easan,
Tha mi m' sheasaidh mar a b'àbhaist,
Ma thà thu-sa na d' fhear ealaidh,
Cluinneamaid annas do làimhe.”

An àill leat mis' a rusgadh ceòil dut,
'S mi 'm shuidhe mar cheò air bealach,
Gun spèis aig duine tha beò dhiom,
O'n chaidh an Còrnalair fo' thalamh.

Mo chreach ! mo thùrsa, 's mo thruaighe !
Ga chuir san uair-s' dhomh an ìre,
Mhuinntir a chumadh rium uaisle,
Bhì'n diugh ann san uaigh ga m' dhì-sa.

Na'n creideadh tu uam a choire,
Gur h-e doran sud air m' inntinn,
'S cuid mhor a ghabhail mo leath-sgeoil,
Nach urrainn mi seasamh ri seinn dut.

“ Measar dhomh gur tu Mac Ruairidh,
Chunna mi mar ris a Chòirneal,
'N uair a bha e beò na bheatha
Bu mhiann leis do leathaid na sheòmar.

“ Bu lion'ar do mhaithean na h-Eireann,
Thigeadh gu m' rèidhlean le h-ealaidh,
Sheinneadh Ruairidh dall dhomh fàilte,
Bhiodh Mac-Aoidh 's a chairdean mar ris.”

O'n tha thus' a' caoidh na'n àrmunn,
Leis am b' abhaist bhi ga d' thaghall,
Gu'n seinn mi ealaidh gun duais dut,
Ge fada uam 's mi gun fhradharc.

'S lionmhor caochla teachd sa'n t-saoghal,
Agus aobhar gu bhi dubhach,
Ma sheinneadh san uair sin dut fàilte,
Seinnear an trà so dhuit cumha.

“ 'S è sin ceòl is binne thruaighe,
Chualas o linn Mhic-Aoidh Dhòmhnuill,
'S fada mbaireas è am chluasan,
A fhuaim a bh'aig tabhunn do mheòirean.

“ Beannachd dhut agus buaidh-làraich,
Ann 's gach àite 'n dean thu seasaidh,
Air son do phuirt bhlasda, dhionach,
Sà ghrian aig teannadh ri feasgar.”

'S grianach t-uirsinn fèin a choire,
'S gun fhèigh a' tearnadh gu d' bhaile,
'S iomadh neach da m' b' fhiach do mholadh,
Do chliath chorrach, bhiadchar, bhainneach.

Do chìob, do bhorran, do mhlteach,
Do shlios a choire gur lionach,
Lubach, luibheach, daite, dìonach,
'S fasgach do chuile 's gur fiarach.

Tha t-èideadh uil' air dhreach a chanaich,
Cirein do mhullaich eba chrannaich,
Far 'm bi' na fèigh gu torrach,
G-èiridh farumach ma d'fhireach.

Sleamhuinn slìos-fhad do shliochd àraich,
Gun an gärt no'n càl mu t-ìosail,
Manngach, màghach, adhach, tearnach,
Graidheach, craiceach, fradharc frìdhe.

Neòineineach, gucagach, mealach,
 Lònanach, lusanach, imeach,
 'S bòrcach do ghorm luachair bhealaich,
 Gun fhuachd ri doinnion ach cidheach.*.

Seamragach, sealbhagach, duilleach,
 Mìn leacach gorm-shlèiteach, gleannach,
 Biadhchar, riabhach, riasgach, luideach,
 Le 'n dìolta cuideachd gun cheannach.

'S cruiteal leam gabhail do bhraighe,
 Biolaire 't-uisge ma t-innsibh,
 Miodar, maghach, cnochdach càthair,
 Gu breac blàth-mhor an uchd mìn fheoir.

Gu gormanach, tolmanach, àluinn,
 Lochach, lachach, dösach, crai-ghia'ch,
 Gadharach, faghaideach, braidheach,
 G-iomain na h-eilid gu namhaid.

* Ceathach.

Bùireineach, dubharach, bruachach,
Fradharcach, cròichd-cheannach, uallach,
Feòirneineach uisge na 'm fuaran,
Grad ghaisgeant' air ghâsgan crualaich.

Colg-shuileach, fâileantadh, biorach,
Spang-shronach, eangladhrach, corrach,
'S an annoch is meanbh-luath sireadh,
Air mhìre a' dìreadh sa chòire.

'Sa mhadainn a g-èiridh le'r miol-choin,
Gu muirneach, maiseach, gasda, gnìomhach,
Lubach, leacach, glacach, sgiamhach,
Cracach, cabrach, cnagach, fiamhach,

'N am da'n Ghrèin dol air a h-uilinn,
Gu fuilteach, rèubach, gleusda, gunnach,
Snapach àrmach, calgach, ullamh,
Riachach, marbhach, tarbhach, giullach.

'N am dhuinn bhi' tearna gu d' reidhleiu,
Tinnteach, cainteach, coinnleach, cèireach,
Fionach, còrnach, ceòlar, teudach,
Ordail, eòlach, g-òl le reite.

Sguiridh mi nis' dhìot a choire,
O'n tha mi toilicht' dheth do sheanchas,
Sguiridh mise shiubhal t-aonaich,
Gus an d'thig Mac-Aoidh do dh'Alba.

Ach 's e mo dhùrachd dhut a choire,
O'n 's mòr mo dhùil ri dol tharad,
O'n tha sinn tuisleach sa mhonadh,
Bi'dh-mid a' teannadh gu bhaile.

GLASCHO :
CLÒ'-BHUAILTE LE BELL AGUS BAIN,
Aireamh 85, Sràid na' Bann-Rìgh.

